

Proverbs

1 Ay tu dedi daya makag-kagi nga nekagiyán tu Solomon nga ári ka Israel nga pútut tu David.

Ya pamalunggayatán

²Ay ya panggap dedi ya makag-kagi,
ay pakatùgúdán ki kinasírib,
se pakag-kagiyánan,
se pannakaáwat kadaya naunag
nga kepapannán da.

³Ittu ya pakatùgúdán ta pe
nga magsírib ta ki panagbiyág ta,
se ya agbalin ta ka namáru se nalintag,
se ya angwa ta kadaya kustu
kadaya kasittolay ta.

⁴Ay dedi nga makag-kagi
ya magtùgud ka panagsírib
kadaya áwan ammu,
se magtùgud kadaya nabbing
nga maglam-lammat ki napiya.

⁵Ay oray da nasírib bin,
manggina da pe,
ta senu maamúngán pikam
ya ammu da.

Ay daya nalaing ngin,
ay maamúngán ya laing da,

⁶nga mangitarus kadaya makag-kagi
se daya pangárig.

Metarusán da pe
daya makag-kagi da nasírib
se daya ban-banníku da.

⁷Ya angipatag ke APU,
 ay ittu ya panggayatán na kinasírib;
 may daya ang-ang
 ay paásan da ya kinasírib
 se lùsawan da ya makagiyánan.

Nadakè ya mebul-bulun kadaya nadakè a tolay

⁸Ugu, gínán mu
 ya angag-kagi na ama mu;
 ay se akkam lùsawan
 ya agtuldu na ina mu.

⁹Ta árig da ya napiya
 nga sagápaw mu,
 se napiya nga busaryu mu.

¹⁰Ugu, nu par-paroan daka
 daya maragbásul,
 akkan muda at-atangyaan!

¹¹Ay nu nán da kikaw,
 “Dadin, mawe mangitanab ka tolay,
 patayan tada nga ur-uráyan
 oray ya namáru nga tolay.

¹²Pasingkunan tada da
 kadaya sibbiyág se nabílag;
 metaman da
 nga ummán kadaya natay.

¹³Alà tada daya napatag
 nga kuw-kuwa da.
 Pannuwan tada daya babalay tada
 kadaya bànáng da
 nga maarisamsam tada.

¹⁴Ara ngin, kumíwid ka kadakami;
 pagguuwarán tada
 ya maarisamsam tada,” nán da.

¹⁵Ugu, akkan ka mebul-bulun kaggída!

Adayyuwán mu daya ummán kadayán na tolay.

¹⁶Ta ur-úray yala kaggída
ya mangwa ki nadakè,
se kar-karuwan da ngala
ya pumatay.

¹⁷Awan na sur-surbi
nu magsisíngan ya an-anù
kikaw nga magappán
ki sìwát mu.

¹⁸May dayán na tolay
ay mangitanab da kanu nga nán da,
may aggída kammin ya matay.

¹⁹Ummán kiyán
ya tungpál da tolay
nga naágum ka pirà;
ya kinaágum da kammin
ya mamatay kaggída.

Ya aggayáb naya sírib

²⁰Arig ga makas-asáraw ya sírib
kadaya kal-kalsáda,
se kum-kumraw kadaya palása.

²¹Ay kum-kumraw
kiya giyán nga adu tolay,
se kiya agguurnúngán da
ki ruwángan daya íli da.

²²Dakayu wa ang-ang,
akkan kayu agpà molaw
ki kinaang-ang nu?
Se dakayu nga marammáas,
nungay na kakusap nu
nga mamáas?

Dakayu wa áwan ammu,
akkan nu tutu wala agpà piyán
nu lumaing kayu?

- ²³Manggìna kayu
 ta kagiyánan takayu.
 Itùgud ku kadakayu
 daya ngámin ammu ku.
 Awan ku nga di kagiyan
 nga di ipakammu kadakayu.
- ²⁴Ayabán takayu peyang
 may maddi kayu mà umbet;
 pay-páyan takayu
 may akkan dà tang-tangyaw.
- ²⁵Akkan nu pinagan-anu
 daya angag-kagi ku kadakayu,
 se akkan nu inat-atangya
 ya nagtuldu ku kadakayu.
- ²⁶Ay túya igal-galà takayu pe yala
 nu mapar-parigátan kayu!
 Ay ug-ogan takayu
 nu magringgur kayu.
- ²⁷Ay nu umbet
 nga ummán ki bagyu
 ya ringgur nu,
 se ummán ka naggat
 nga alipugpug
 daya rig-rígát ki biyág nu,
 se nu mapal-pallà kayu
 se mapar-parigátan kayu,
- ²⁸ay se kayu wa kumraw kiyà,
 ay akkan takayu sung-sungbátan.
 Ay oray nu sap-sapúlan dà
 ay akkan dà in masrà.
- ²⁹Ta lùsawan nu mà
 ya atán pannakaáwat,
 se pininya nu
 nga akkan ikansing nge APU.
- ³⁰Akkan nu pe nekur-kurug
 daya sur-súrù,

- se akkan nu pinagan-anu
ya agtuldù kadakayu.
- ³¹Ay díkod ganiyan nu
kampela ngin nin
ya búnga daya kinuw-kuwa nu,
ay makappag kayu pe kadayán.
- ³²Ta ya aggal-aliwagwag daya ang-ang,
ay ittu kammin ya mamatay kaggída;
se ya agpakidúdos daya ug-og ki biyág da
ya mangdadál kammin kaggída.
- ³³Ngamay áwan kaan-anuwán
daya manggìna kiyà,
se napiya ya kabiy-biyág da,
se áwan rig-rígát nga pagansing da.

Ya kinapatag na kinasírib

- 2** Ugu, ginán mu
daya kag-kagiyán ku,
se akkan mu kal-kaligpanán
daya bil-bílin ku.
- ²Kapiyánan mu ginán
ya kurug nga kinasírib,
se ipas-pasnà mu
nga awátan.
- ³Magáwag ka
ka pannakaáwat,
se magadang ka
ka panangammu.
- ⁴Sap-sapúlan mu
nga ummán ki agsap-sápul mu
ka silber,
se agsápul mu
ki napatag ga kuw-kuwa
nga nesirù.
- ⁵Nu ummán kiyán

- ya kuwaan mu,
 ay maawátan mu
 ya kepapannán naya
 mangikansing ke APU;
 ay se mammuwán mu
 ya mepanggap ke Dios.
- ⁶Ta e APU
 ya makidde ka sírib!
 Aggína ya paggayatán
 naya panangammu
 se pannakaáwat.
- ⁷Iddán na ka laing
 daya namáru.
 Aggína ya mangigdù
 kadaya napiya peyang
 ya kuk-kuwaan da.
- ⁸Tagasinnán na peyang
 daya nalintag,
 se igdù na
 daya mangikur-kurug kaggína.
- ⁹Nu gínán nà,
 ay mammuwán mu
 ya kustu, se nalintag,
 se ya rumbang nga panagbiyág.
- ¹⁰Ta sumírib ka
 ki panaggur-uray mu,
 se maangammán ka
 kadaya ammu mu.
- ¹¹Ya kinasírib mu
 se ya naunag
 nga pannakaáwat mu
 daya mangigdù kikaw.
- ¹²Ilísi naka pe
 kadaya nadakè a kuk-kuwaan,
 se kadaya tolay ya nadakè a aggun-úni.
- ¹³Ay se ilísi naka pe

- kadaya tolay
 nga summiyási ki napiya,
 ta pì-piyán da surútan
 ya nadakè a panagbiy-biyág.
- ¹⁴Ittu da pagang-angammán
 ya mangwa ka nadakè,
 se pàgan da daya nadakè a mà-màwa.
- ¹⁵Summiyási dayán nin na tolay ki napiya,
 se akkan da mabalin piyáran.
- ¹⁶Gapu ki kinasírib,
 ay melísi ka
 kiya nadakè a babay
 nga nakaay-ayúyut nu magun-úni.
- ¹⁷Pinanáwan na
 tu nunna nga atáwa na,
 se akkan na ngin pinagan-anu
 tu napatag nga sinipataán na.
- ¹⁸Mameyag ka pannakatay
 ya dálen nga mawe ki giyán na;
 se mameyag ka giyán daya natay
 ya kapannán na.
- ¹⁹Awan aggulli yin
 daya lalláki
 nga mawe ka giyán na;
 ay akkan da pe yin masma
 ya dálen na mawe
 ki pakabiyágan da.
- ²⁰Díkod surútan mu
 ya kabiy-biyág
 daya namáru wa tolay;
 se akkan ka sumiyási
 ki dálen daya nalintag.
- ²¹Ata dayán nala namáru
 ya magbiyág kiya íli,
 se daya áwan kuk-kuwaan na nadakè
 daya magggunà kídí.

²²Ngamay daya nadakè
 kuk-kuwaan na tolay,
 ay mapàpur da kídi nga íli,
 se daya mangal-alílaw
 ay árig da ya kaddat nga mabàdut
 se la mippà.

Ya angipatag se agpiyár ke Dios

3 Ugu, akkan mu kal-kaligpanán
 datu tul-tudù kikaw.
 Lam-lamtan mu peyang
 datu bil-bílin ku;
²ta senu adaddu ya agbiyág mu,
 se napiya ya kabiy-biyág mu.
³Akkan mu pagdita
 ya kinamáru se amminya!
 Ipas-pasnà muda
 ki uray mu
 se kiya lammat mu.
⁴Ay díkod pàgan naka ne Dios
 se maganggam kikaw,
 ay ummán pe daya tolay.
⁵Magpiyár ka ke APU
 ki ngámin uray mu,
 nga akkan mu patàran
 ya ammum kampela ngin nin.
⁶Kadaya ngámin kuwaan mu,
 ay magpinnoray ka ke Apu;
 iturung naka
 ki natúnung nga dalenan mu.
⁷Akkan mu nán nga nasírìb ka.
 Ikansing mu nge APU,
 ay se adayyuwán mu
 daya nadakè.
⁸Nu pakunán mu,

- ay bumílag ya bag-baggi mu,
se pumiya ya rì-rìna mu.
- ⁹Padayáwan mu we APU
ki angngidde mu
kadaya kuw-kuwa mu,
se kiya angngidátun mu
kiya munna nga gináni mu.
- ¹⁰Nu pakunán mu,
ay pannuwan na ka trígo
daya sipi mu,
se maglipyás ya bási
kadaya gúsi mu.
- ¹¹Ugu, akkan ka magsúkir
nu disiplináan naka ne APU;
akkan ka maggallang
nu tulduwán naka.
- ¹²Ata disiplináan ne APU
daya pàgan na,
ummán kiya agdisiplína
na isa nga ama ki an-anà na
nga pà-pàgan na.

Ya kurug nga kinabànéng

- ¹³Maganggam ya tolay
nga magbalin ka nasírib,
se atán pannakaáwat na.
- ¹⁴Ta napà-patag may iya silber
ya magun-ud ta
nu magbalin ta ka nasírib,
se nabà-banor may iya balitù,
ya málà ta.
- ¹⁵Napà-patag nga adayyu
ya kinasírib,
may daya nangína
nga ikkaarmat;

oray inna nga kuw-kuwa
 nga kelugán ta,
 ay akkan da mepáda kaggína.

¹⁶Adaddu nga biyág
 ya idde naya kinasírib,
 se ittu pe ya mangidde
 ka kinabànáng
 se rispítar da tolay.

¹⁷Iturung nitta
 ya kinasírib
 ki nagánas se natalna
 nga panagbiyág.

¹⁸Ya sírib,
 ay árig káyu nga makabbiyág
 kadaya tolay ya nasírib;
 ay se maganggam daya tolay
 nga mamatag ki sírib.

Ya sírib ne Dios kitu nagparsuwa na ki ngámin

¹⁹Gapu ki sírib ne APU,
 ay pinarsuwa na ya kalawagán;
 se ya lángit.

²⁰Ay gapu pe ki sírib na,
 ay pinagbuwà na
 daya danum ki taggad,
 se pinagudán naya angap
 ki ngúdu.

Ya kurug ga pagtalgad tada

²¹Ugu, akkan mu ipalúbus
 ya sírib se laing
 nga umawan kikaw;
 akkan muda ibattán.

²²Nu pakunán mu,

- ay ittu daya mangidde kikaw
ka adaddu se napiya
nga kabiyy-biyág.
- ²³ Ay díkod áwan mu kapàyanán
ki agbiyy-biyág mu,
ay se áwan mu pe pakasabágan.
- ²⁴ Awan mu ikansing
nu magidde ka,
se namit ya túdug mu
nu gabi.
- ²⁵ Akkan ka mansing
nu màtatán ka
ki nakapap-panansing,
onu nu umbet
ya pagrig-rigátan
daya nadakè a tolay.
- ²⁶ Ta e APU
ya pagmákad mu.
Akkan na ipalúbus
nga madàsán ka.
- ²⁷ Ay nu atán waya mu
nga mangwa ka napiya,
ay akkan mu itagàna
kadaya makasápul.
- ²⁸ Akkan mu ipakaláwa
ya mangidde
kiya magadang kikaw
nu atán nin kikaw ya agngan na.
- ²⁹ Ay akkan ka maglam-lammat
ka nadakè ki karúba mu
nga simpipiyár
nga makikarúba kikaw.
- ³⁰ Akkan mu ur-uráyan sawdan
ya kasittolay mu,
nu áwan na kinuwa
nga nadakè kikaw.

- ³¹ Akkan ka umápal
 kadaya naranggás sa tolay;
 ay se akkan mu tal-taldan
 daya kuk-kuwaan da,
- ³² ta lùsawan tutu wala ne APU
 daya tolay nga nadakè a panaggur-uray;
 may piyáran na daya namáru.
- ³³ Panísan ne APU
 daya akkobung
 naya nadakè a tolay,
 ngamay namáru
 kadaya akkobung
 naya namáru wa tolay.
- ³⁴ Lùsawan ne Apu
 daya napangátu,
 may daya napakumbaba,
 ay kalakkán nada.
- ³⁵ Dáyaw ya magun-ud
 daya nasírib,
 may daya ang-ang
 ay ya keap-appattán da
 ya lak-áman da.

Ya tuldu da mannákam

- 4** Dakayu wa annánà
 gínán nu
 ya tul-tuldu daya ama nu.
 Kappiyánan nu ya manggina
 ta senu umabay
 ya pannakaáwat nu.
- ² Ta napiya
 daya isur-súrù kadakayu,
 túya akkan nuda nga ilingling.
- ³ Ay kitu an-anà à pikam
 ay pà-pàgan nà ne ina,

- ta sissa ngà nga an-anà na.
⁴Tinùgúdán nà ne ama,
 ay ittu idi ya kinagi na kiyà,
 “Akkan mu kal-kaligpanán
 daya sur-súrù kikaw.
 Ikurug mu
 daya bil-bílin ku
 ta senu adaddu biyág mu.
⁵Ya magsírìb ya lam-lamtam,
 se ya pannakaáwat mu
 ya paabayyam;
 ay se akkan mu kal-kaligpanán
 daya kag-kagiyan ku kikaw.
⁶Akkan mu pagdita
 ya kinasírìb;
 ittu ya bátug salaknib mu.
 Pàgan mu, ta ittu ya mangigdù kikaw.
⁷Ya mun-unna nga kuwaan mu,
 ay sapúlan mu ya kinasírìb;
 se kuwaan mu ya mabaal mu
 nga mamaabay
 ki pannakaáwat mu.
⁸Pàgam ya kinasírìb,
 ay ipangátu naka.
 Gàballam,
 ay ittu ya mangidde
 ka dáyaw mu.
⁹Ya kinasírìb
 ya árig napiya
 nga abúngut mu,
 se nagánas
 nga sagápaw mu.

Ya tul-tuldu nga akkan ta sumiyási ki kustu

¹⁰An-anà ku,

- gìnán nà.
 Ipas-pasnà mu
 ya angáwat mu
 kadaya kag-kagiyan ku,
 ta senu adaddu
 ya panagbiyág mu.
- ¹¹Nesúrù kikaw win
 ya nasírìb
 se ya rumbang
 nga panagbiyág.
- ¹²Nu surútan mu dayán,
 ay áwan mu kebàdúlán
 ki annalen mu ki biyág,
 se áwan mu kedùlapán
 oray nu árig mu ya managtág.
- ¹³Damdammam peyang
 datu naádal mu nga tul-tuldu.
 Tarànan muda
 ta ittu datun
 daya pakabiyágan mu.
- ¹⁴Akkan ka mear-arát
 kadaya nadakè nga kuk-kuwaan
 daya nadakè a tolay.
- Akkan muda tal-taldan.
¹⁵Adayyuwán mu dayán na nadakè.
 Akkan ka umad-adanni kadayán.
 Lisiyán muda;
 surútan mu ngala ya napiya.
- ¹⁶Ta dayán nga nadakè a tolay,
 ay akkan da makatúdug
 nu akkan da pikam nakàwa
 ka nadakè.
- Magbal-baliwág da ki idda da
 nu áwan da nàwa nga nadakè
 kadaya kasittolay da.
- ¹⁷Bátug akakkanan da

- ya kinadakè,
 ay se ya kinaranggás
 ya bátug básì
 nga inuman da.
- ¹⁸Ngamay ya kabiy-biyág
 daya namáru,
 ay árig naya wada
 ki pagbarngát,
 nga magwada la
 nga magwada
 panda ki ilaltà na mata.
- ¹⁹Ya kabiy-biyág
 daya nadakè a tolay,
 ay ummán ki
 nagìbat tutu wala nga gabi.
 Akkan da am-ammu
 nu nágan tu nebàdúlán da
 nga nekedùlapán da.
- ²⁰Ugu, kappiyánam ya manggìna
 kadaya sur-súrù kikaw.
 Ginám pà nang daya kag-kagiyan ku.
- ²¹Akkan muda kal-kaligpanán,
 ipas-pasnà muda ki uray mu.
- ²²Ta tu dayán ya pakabiyágan
 daya makasmà kadayán,
 se ittu daya mamabílag kaggída.
- ²³Ya nang-nangrúna nga kuwaam,
 ay annadám ya panaglam-lammat mu,
 ta ittu ya mangiturung
 ki panagbiyág mu.
- ²⁴Akkan mu kagiyan
 ya akkan kurug,
 se akkan mu bal-balítan
 daya áwan sir-sirbi nga bàbànan.
- ²⁵Sin-sinnam ya pameyaggán mu.
 Akkan ka magling-lingay.

²⁶Kappiyánam panunútan
 daya palánum nga kuwaan,
 ta senu áwan mu pakasabágan.
²⁷Akkan ka sumíni kiya kinapiya.
 Adayyuwám ya kinadakè.

Ya warning kadaya manaládag

5 Ugu, kappiyánam ginán
 ya kinasírìb se pannakaáwat
 nga kagiyan ku.
²Ta senu ammu mu ilásin
 daya napiya nga kuwaan;
 se kiya panaggun-únim,
 ay mepakammu
 nga atán pannakaáwat mu.
³Ta nagánas ya aggun-úni
 naya babay nga nadakè;
 ummán ki digu álig
 nga magpat-pattà ki linága,
 se ummán ki denu olíbo
 nga nadalog nga magáyus ki mútung na.
⁴May ki kamuddiyánan,
 ay árig na ya napet tutu wala
 nga akakkanan;
 se ummán ki ampiláng
 nga nagnárab
 ka naganubáng.
⁵Pannakatay ya pamorung na.
 Ay mameyag ki lúbù
 ya dálen na sur-surútan na.
⁶Akkan ya natúnung
 nga dálen ki biyág
 ya sur-surútan na.
 Magal-aliwagwag
 may akkan na am-ammu.

- ⁷ Ay kídì yin, dakayu wa an-anà ku,
 gínán dà;
 akkan mu ilingling
 daya kag-kagiyan ku.
- ⁸ Adayyuwán nu
 ya ummán kiyán nga babay!
 Akkan nu ad-adanniyán
 ya pag-agyanán na nga balay!
- ⁹ Ta nu akkan,
 ay midde ya dáyaw mu
 kadaya duddúma;
 ay se midde
 kadaya naranggás sa tolay
 ya biyág mu.
- ¹⁰ Alàán pe daya agtangeli
 ya ngámin bànáng mu;
 ay se alà na isa nga agtangeli
 daya ngámin nga nagrig-rigátan mu.
- ¹¹ Nu pumanda ngin ya biyág mu,
 se tuláng ngala se lublub ya baggi mu,
 ay makat-atúlág ka nga nán mu,
- ¹² “Taanna, tura ngà akkan nasílag?
 Taanna, tura ku akkan ginì-gìna
 datu tul-tuldu kiyà?
- ¹³ Akkan ku ginì-gìna
 datu nagtù-tùgud kiyà.
 Akkan ku pe nepang-pángag
 datu nagtul-tuldu kiyà.
- ¹⁴ Kídì yin, ay áwan ku la
 di kapàyanán.
 Nakap-appat tà
 ki àráng daya kaduwán.”
- ¹⁵ Ya bubun mu kampela ngin nin
 ya pagsàduwám.
 Ummán pe, ya atáwam ngala

- ya allayam.
- ¹⁶ Akkan ka manan ki gabbuwà
nga uminum mala kikaw
oray inna nga babay
nga maminya.
- ¹⁷ Akkam iuwár daya duddúma
kiya kuw-kuwa na atáwam ngala.
- ¹⁸ Ay túya, ya atáwam mala
ya pagangammám peyang;
anayam ya babay
nga pininyám atawán.
- ¹⁹ Napiya ya atáwam;
akkan nalagaw magkínin.
Maangammán ka din peyang
ki aminya na,
se mapnà ka din peyang ki piya na.
- ²⁰ Ugu, akkan ka paayúyut
kada sabáli babbay.
Akkan ka meallay
ki makidal-daládag nga babay.
- ²¹ Ta sissisingan peyang
nge APU
kadaya kuk-kuwaan da tolay.
Sikkaammu kadaya
ngámin kap-kapannán da.
- ²² Matiliw ya nadakè nga tolay
kadaya nadakè
nga kuk-kuwaan na;
se daya bas-básul na
ya mangipalab-ug kaggína.
- ²³ Matay gapu ki áwan na aggannád ki baggi na;
se ya kinaug-og na tutu wala
ya mangippan kaggína
ki lúbù na.

Daya duddúma pikam nga tul-tuldu

- 6** Ugu, nekari mu
 nga ikaw ya magbáyad
 ki útáng na sabáli tolay?
- ² Arig mu ya nasiluwán
 gapu ki kinagim;
 ay se ka natiliw
 gapu ki úni nga binalikát mu.
- ³ Ay díkod, ugu,
 ummán kídí ya kuwaan mu,
 ta senu mawayaán ka
 ki turáy naya nagkariyán mu.
 Mawe ka ka giyán na;
 magkaru ka,
 se ka makim-imallà kaggína
 nga wayaán naka kitu kari mu.
- ⁴ Akkan mu itúdug yán,
 se akkan mu wa italà.
- ⁵ Maglapsu ka
 ki sílu mu
 nga ummán ki ugta nga nàna;
 se magtálaw ka
 nga ummán ki an-anù
 nga nàna na maragsiwát.
- ⁶ Dakayu wa nasadut,
 kapiyánan nu kod sinnan
 daya kutun.
 Magsírìb kayu
 ta adálan nu
 ya kabiy-biyág da.
- ⁷ Awan da ap-apu,
 onu ù-upisiyál
 nga mangituráy kaggída;
- ⁸ may magurnung da
 nu aggagáni

- ka sagáma da
 nga kanan da
 ki aggamiyán na.
- ⁹Dakayu wa nasadut,
 nungay na ya kalukág nu
 ki túdug nu,
 se nungay na ya ibabbágun nu
 ki idda nu?
- ¹⁰Matúdug gà la ka bittì;
 magidda ngà ka makaru wala,
 se magdalikapkap pà la
 ka makaru, nán mu,
- ¹¹may kattatán naka ngala
 ya rígát ki biyág,
 nga ummán ki ilalbet na maragtákaw
 nga sikkaampiláng.
- ¹²Ya nadakè se áwan sir-sirbi nga tolay,
 ay pabeg binnusid daya kag-kagiyan na.
- ¹³Magkim-kimyát
 se sumin-sinyás
 ta senu maalíláw naka.
- ¹⁴May nadakè ya atán ki uray na.
 Magpal-palánu ka nadakè
 se pagsasawdan na peyang
 da tolay.
- ¹⁵Ay túya, màtatán nala
 ki umbet nga pakarigátan na;
 ay áwan na ngin na ipippiya;
 ittu win ya pakatayán na.
- ¹⁶Atán pittu nga lùsawan
 se kagúra ne APU:
- ¹⁷Ya napangátu,
 se ya magbus-busid,
 ya pumatay
 ki áwan bas-básul nga tolay,
- ¹⁸ya magpal-palánu ka nadakè,

- ay lap-laptan na ngala
ya mangwa ka nadakè,
¹⁹ya magbus-busid nga magsistígu,
se nangru na ya mamagsasáwad
kadaya magkukopun.
- ²⁰Ugu, surútam ya bílin
naya ama mu,
se akkan mu kal-kaligpanán
ya isur-súru naya ina mu.
- ²¹Akkan muda kal-kaligpanán.
Ipas-pasnà muda ki uray mu.
- ²²Ittu daya mangiturung kikaw
ki oray ka wàna nga kapannán mu.
Nu matúdug ka,
ittu daya árig magbantáy kikaw,
se ittu daya magtùgud kikaw
nu malukág ka.
- ²³Ay meárig ki pingki ya bílin,
ay se ya sur-súru, ay árig ka wada.
Ay daya tul-tuldu se disiplína
ya mangisúru kikaw
ki kustu nga panagbiyág.
- ²⁴Iadayyu naka
ki angay-ayúyut
daya nadakè nga babbay,
se kadaya nat-átawán nin
nga babbay.
- ²⁵Akkam kelugán ya kinapiya na.
Akkan ka paayúyut
kiya makaay-áyu
nga isissingan na.
- ²⁶Ta mabalin
nga banor isa bukal ngala
nga sinápay ya báyad ki púta,
may biyág ya pagbáyad
naya manaládag.

- ²⁷Mabalin mu agpà
nga gàballan ya apuy
nga akkan masidug
ya bádum?
- ²⁸Onu manalen ka
ki birgáng
nga akkan nga masinit
daya dapán mu?
- ²⁹Ay ummán pe kiyán ya màwa
nu allayan na isa tolay
ya atáwa na sabáli nga laláki.
Kurug gala nga mapánis
ya meallay kaggína.
- ³⁰Ay akkan da kam lùsawan
ya tolay nga magtákaw
gapu ki bisin na.
- ³¹May nu maduktálan,
ay mamin-pittu
kitu báyard natu tinákaw na
ya pagbáyad na.
Get nu kúráng pikam
nga pagbáyad na
ya ngámin kuw-kuwa na.
- ³²May ang-ang ya tolay
nga manaládag.
Dadàlan na ngala
ya baggi na kampela ngin.
- ³³Kattab se appat
ya magun-ud na;
ay se akkan nin mippà
ya keap-appattán na.
- ³⁴Ta ya laláki
nga mangabugu
ay narungat.
Awan makagáput kaggína
nu ittu ya bumálat.

³⁵Akkan na pagan-anu ya awát;
 áwan mabalin midde kaggína
 oray ummán na ya kadakkal na
 ta senu makusap ki rungat na.

Ya kaay-ayúyut nga manaládag

- 7** Ugu, akkam kal-kaligpanán
 daya kagiyan ku;
 se ipas-pasnà mu ki uray mu
 daya bil-bílin ku.
- ²Ikurug mu daya bil-bílin ku,
 ta senu adaddu ya biyág mu.
 Pàgam daya isur-súru ku
 nga ummán ki kinapatag
 daya mata mu.
- ³Damdammam muda peyapeyang.
 Akkan muda kal-kaligpanán.
- ⁴Ibíláng mu ya kinasírib
 ka ummán ka wagi mu
 nga babay,
 se ya pannakaáwat
 ka ummán ka pà-pàgan mu
 nga opun mu.
- ⁵Iadayyu daka
 kiya nadakè a babay
 se kiya babay
 nga makidal-daládag
 nga makapailug nu magúni.
- ⁶Namissán, atán nà ka balay
 nga maglalamdaw.
- ⁷Nasingan ku
 daya adu nga babbágu.
 Nàmud ku
 nga umang-ang-ang
 tu isa kaggída.

- ⁸ Nawe nagdal-dalen kitu kalsáda,
nga adanni kitu giyán na balay
na isa nga babay.
- ⁹ Gídám min kitun,
ay gumì-gìbat pe yin.
- ¹⁰ Ay se la nga uwad babay
nga summabat kaggína.
Makapailug tu agbad-bádu na
nga ummán ki púta,
se ummán ka nadakè
tu panggap na.
- ¹¹ Naturad se akkan mìpat
tu babay.
Akkan makasinád
ka balay da.
- ¹² Nakírad nga atán ki kalsáda,
ay nu akkan, atán ki palása,
ay nu akkan, ay atán magid-iddag
kiya síku na kalsáda.
- ¹³ Ginàbal na tu bag-bagu
se na um-umàán,
ay se akkan nala nìpat nga nangagi ka:
- ¹⁴ “Kídi nga algaw,
ay nagdátun nà
ka annungpál ku
ki sipata ku.
- ¹⁵ Ay túya lummawán nà
nga magsápul kikaw.
Sinap-sápul taka,
ay kídi ay nasmà taka ngin.
- ¹⁶ Ay innapán ku ya idda ku
ka dikolor nga ulat
nga gayát ka Egipto.
- ¹⁷ Binang-bangluwán ku
ka míra, aloe se sinamon.
- ¹⁸ Dádin ta malawagán ta

- nga magallay.
 Maggan-gánas ta
 panda ki piyán ta.
¹⁹Awan tu lalakay ku.
 Nagbiyahe ka adayyu.
²⁰Ay nagtúgut
 ka adu nga pirà.
 Ay duwa láwas
 se la nga magulli,” nán na.
²¹Inayúyut na tu bag-bagu
 kadatu napiya nga kag-kagiyan na,
 se kitu nagánas nga aggun-úni na.
²²Dágus mà pe yala
 nga summúrut tu laláki kaggína;
 ummán ki toru wa báka
 nga mippan ki agpartiyán.
 Ummán pe ki ugta
 nga mameyag ki palabbot
 nga kepisuán na,
²³se masuwè ki túga
 ya púsu na.
 Ummán pe ki an-anù
 nga mawe ki ílug
 nga akkan na ammu
 nga ittu ya pakatayán na.
²⁴Ay kídi lugud, annánà ku,
 gínán dà.
 Kappiyánan nu lam-lamtan
 daya kag-kagiyan ku.
²⁵Akkan nu itulù ya uray nu
 ki ummán kiyán na babay.
 Akkan kayu masábag
 nga sumúrut kaggína.
²⁶Ta adu win daya lalláki
 nga dinadál na.
 Akkan mabílang ngin

daya natay gapu kaggína.
²⁷ Ya balay na, ay ittu ya dálen
 nga mameyag ki giyán daya natay.
 Ya kuwartu na, ay kuwartu na pannakatay.

Ya kinapatag na kinasírib

8

Gínán nu!

Ya kinasírib ay árig tolay
 nga kum-kumraw,
 se ya pannakaáwat
 ay makas-asáraw.
² Magsisíkáð ki otun da bantay,
 atán ki bíkat da dal-dálen,
 se kadaya nagsasabtán
 daya kal-kalsáda.
³ Atán ki ruwárgan da íli,
 se atán kadaya gagyangán,
 nga isar-sáraw na ya:
⁴ Gínán dà,
 dakayu ngámin na tolay
 ked kalawagán.
 Dakayu
 ya am-amomanán ku.
⁵ Dakayu nga uman-an-anà pikam
 nga panaggur-uray,
 magnákam kayun.
 Dakayu wa dumam-dambel,
 magsírib kayu.
⁶ Manggìna kayu,
 ta napatag daya kag-kagiyan ku;
 tittu daya kustu
 daya bal-balítán ku.
⁷ Pabeg kurug,
 daya kag-kagiyan ku,
 ta oray nágan na nga busid,

- ay lùsawan ku.
- ⁸Pabeg kustu
 daya kag-kagiyan ku;
 áwan nala ya busid se mangialflaw.
- ⁹Nawada da ngámin
 kadaya atán pannakaáwat,
 se kustu da kadaya
 napiya ya agpan-panúnut da.
- ¹⁰Daya isur-súru ku ya pàgan mu,
 nga akkan ya pirà.
 Ya pannakaáwat ya pàgan mu,
 nga akkan ya kapíyán na balitù.
- ¹¹Ta napà-patag ya kinasírib
 may daya napatag nga ikkaarmat.
 Oray nágan da sanikuwa
 nga talingkagúman mu,
 ay akkan da mepáda kaggína.
- ¹²Iyà ya kinasírib,
 ay se kabulun ku
 ya kinalaing;
 mangidde yà ka pannakaáwat,
 se napiya nga panaglam-lammat.
- ¹³Nu ipatag ta nge APU
 ay lùsawan ta ya kinadakè.
 Lùsawan ku ya napangátu
 se ya napasindáyaw,
 se ya nadakè
 nga panaggun-úni.
- ¹⁴Napiya daya tul-tuldu ku,
 se napiya ya panaglam-lammat ku.
 Atán ya pannakaáwat se turáy kiyà.
- ¹⁵Gapu kiyà ay makapagári daya à-ári,
 se daya agtuturáy, ay makàwa da ka napiya
 nga lintag gapu kiyà.
- ¹⁶Gapu kiyà, ay napiya ya angngituráy
 daya agtuturáy

- se daya nangangátu nga tolay.
¹⁷ Pà-pàgan ku daya maminya kiyà;
 ay masma dà
 daya mangipas-pasnà
 nga magsápul kiyà.
- ¹⁸ Idde ku ya dáyaw
 se kinabànéng
 nga magnanáyun,
 se ya napiya
 nga kabiy-biyág.
- ¹⁹ Napà-patag
 ya magun-ud nu kiyà,
 may iya kangináan na balitù,
 se ya kapàgán na silber.
- ²⁰ Sur-surútan ku
 ya kustu se nalintag
 nga panagbiy-biyág.
- ²¹ Pagbànéngan ku
 daya maminya kiyà;
 pannuwan ku ka kinabànéng
 daya babalay da.
- ²² Kitu inanggayát na,
 ay iyà tu nun-unna
 nga pinarsuwa ne APU
 kitu nagparsuwa na ki ngámin.
- ²³ Kitu nabayabayág gin,
 kitu akkan pikam naparsuwa
 idi ya kalawagán,
 ay ataatan nà in.
- ²⁴ Atán nà in
 oray kitu áwan pikam
 daya bebay,
 se áwan pikam
 daya gabbuwà
 nga paggayatán na danum.
- ²⁵ Atán nà in kitu áwan pikam

daya dadakkal nga ban-bantay
se daya babbalantay.

²⁶Atán nà in kitu áwan pikam
ya kalawagán se daya tal-tálun,
se áwan pikam
oray tangakúku nga lusà.

²⁷Atán nà in kitu namarsuwa na
kiya lángit,
se kane ippáy na ya nagsabtán
naya lángit se ya bebay.

²⁸Atán nà kitu nangippáy na
kadaya angap ka lángit,
se kitu nanglukát na
kadaya gabbuwà ki taggad.

²⁹Atán nà kitu nangippáy na
kiya pamandanán naya bebay,
se itu nangibílin na
nga akkan lumampás kiyán
ya danum na.

Atán nà pe kitu nangippáy na
kiya bátug pundasiyon na kalawagán.

³⁰Atán nà peyang ki giyán na
nga kaseng na ki ubra na;
se iyà ya pagang-angammán na
ki inalgaw;
ay maganggam mà
peyang nga atán ki giyán na.

³¹Maganggam mà ki kalawagán
nga parsuwa na,
se pàgan ku ngámin daya tolay.

³²Kídi yin, ay gínán dà,
dakayu wa annánà ku.
Kuwaan nu daya kagiyan ku
senu maangammán kayu
ki biyág nu.

³³Gínán nu ya mesúru kadakayu.

Magsírìb kayu!

Akkan nu ilingling ya kinasírìb.

³⁴Maganggam ya tolay
nga manggìna kiyà;
ya tolay nga inalkaw
nga atán ki gagyangán ku,
nga magid-iddag kiyà.

³⁵Ta ngámin daya makasmà kiyà,
ay biyág ya masmà da,
se ya ammatag ne APU kaggída
ya magun-ud da.

³⁶May daya akkan makasmà kiyà,
ay ya baggi da kammin
ya matakitán;
ay se daya mangalùsaw kiyà,
ay pannakatay ya pì-piyán da.

Ya kinasírìb se kinaang-ang

9 Ya kinasírìb, ay árig na
ya tolay nga magbalay;
nepasíkad na ngin
ya pittu nga adígi na.

²Pinarti na ngin daya animál
nga pára ki say-am na;
se tinimpla na ngin
ya básì nga ipenum na,
se nesagána na pe yin
ya tebol nga panganán da.

³Nebon na ngin
datu asassu na nga babbay
nga mawe
kadaya alingúdu wa giy-giyán
nga magayáb kada tolay;
ay nán da:

⁴“Dakayu nga umang-ang-ang,

- umbet kayu win!”
 Ay kadatu áwan pannakaáwat,
 ay nán na:
- ⁵“Umbet kayun mangán
 kiya akakkanan
 nga nesagána ku;
 se uminum kayu
 kiya básì nga tinimpla ku.
- ⁶Igsán nu ya bungguy
 daya umang-ang-ang,
 ta senu mabiyág kayu.
 Surútan nu ngala
 ya dálen na kinasírib.”
- ⁷Nu tul-tulduwán mu
 ya marammáas,
 ay merupat ka ngala.
 Nu tугúdam ya nadakè a tolay,
 ay matakitán ka ngala.
- ⁸Nu tulduwán mu
 ya marammáas,
 ay lùsawan naka ngala.
 May nu tulduwán mu ya nasírib,
 ay rispitaran naka.
- ⁹Nu masuruwán ya nasírib,
 ay sumì-sírib pikam.
 Nu matугúdan ya namáru,
 ay maamúngán ya ammu na.
- ¹⁰Ya angipatag ke APU
 ya panggayatán naya kinasírib;
 ay se ya angammu ta
 ke APU nga áwan kapáda,
 ya mangidde ka pannakaáwat.
- ¹¹Gapu ki kinasírib,
 ay umadu ya algaw
 nga ag-agyán mu
 kídì kalawagán,

se maamúngán ya dagun
 nga agbiyág mu.
¹²Nu nasírìb ka,
 ikaw ya magkapiya
 ki pagpíyán na.
 May nu paásam
 ya kinasírìb,
 ikaw kampela ngin nin
 ya magsagába ki rígát na.

Ya angayúyut na kinaang-ang

¹³Ya kinaang-ang
 ay meárig ki babay
 nga nalagaw,
 nga áwan ammu
 se áwan na aliyaw.
¹⁴Atán magtutúgaw
 ki gagyangán na balay na,
 onu kadaya alingúdu
 nga giy-giyán ki íli;
¹⁵se kum-kumraw
 kadaya maglilíwán na tolay
 nga akkan magling-linggaw.
¹⁶Nán na, “Umbet kayu,
 dakayu nga áwan ammu!”
 Ay nán na
 kadaya umang-ang-ang,
¹⁷“Nam-amit ya danum
 nga tinákaw,
 se nam-amit ya sinápáy
 nu kanan ta ki nasirù.
¹⁸Ngamay akkan da nga ammu
 nga pannakatay ya tungpál
 datu linumnà in ki balay na,
 se datu atán ka giyán daya natay yin

daya sangaíli na.

Daya makag-kagi nga nekagiyán tu Solomon

10 Ay tu dedi daya makag-kagi nga nekagiyán tu Solomon.

Ya nasírib nga an-anà,
ay pagangammán na ama na;
ngamay ya ug-og ga an-anà,
ay pagpanakitán na ina na.

²Awan napiya nga midde
naya kinabànéng
nga gayát ki nadakè;
may ya kinamáru
ya makesalákan kikaw.

³Akkan ipalúbus ne APU
nga mabisinán daya namáru;
ngamay akkan na ipalúbus
nga málà daya nadakè
ya piyán da.

⁴Pumubri daya nasadut,
may bumànéng daya nagagat.

⁵Namáru ya an-anà
nga maggáni ki aggagáni;
may nakap-appat ya an-anà
nga matúdug ki oras na pinaggagáni.

⁶Madarnán ka pagkallà daya namáru;
ngamay daya nadakè a tolay,
ay ilingalingad da
ya kinaranggás da
kiya napiya nga aggun-úni da.

⁷Makapaanggam
ya annamdam ta
ki namáru nga tolay;
ngamay makar-karu ta
nga maligpanán

- daya nadakè a tolay.
⁸ Ginán naya makaaw-awat
 ya napiya nga makag-kagi;
 ngamay ya ang-ang
 nga magbur-buranaw,
 ay nadakè ya padàngan na.
- ⁹ Awan kaan-anuwán
 daya magbiy-biyág ka napiya;
 ngamay mammuwán nala
 daya magbiy-biyág ka nadakè.
- ¹⁰ Riribù ya idde na tolay
 nga mangituláyaw ki kurug;
 ngamay kinatalna
 ya idde na tolay
 nga mangikagi ki kurug.
- ¹¹ Arig gabbuwà na biyág
 ya mútung naya namáru nga tolay,
 ngamay ya mútung
 naya nadakè a tolay,
 ay isir-sirù na
 ya kinaranggás na.
- ¹² Panagsasáwad
 ya búnga naya lùsaw,
 may ya aminya
 ay pakawanan na
 daya bas-básul.
- ¹³ Masingan
 ya kinasírib naya tolay
 nga makaaw-awat
 kadaya kag-kagiyan na.
 Ngamay ya umang-ang-ang,
 ay mapánis ya rabbang na.
- ¹⁴ Daya nasírib,
 ay am-amúngán da
 daya ammu da ngin;
 ngamay ad-adanni ya riribù

- kiya magbur-buranaw
nga ang-ang.
- ¹⁵Ya kinabànáng daya babànáng
ya mangsalaknib kaggída;
ngamay ya kinapubri daya napubri
ya mangdadál kaggída.
- ¹⁶Napiya nga biy-biyág
ya magun-ud naya
namáru nga tolay;
ngamay ya nadakè a tolay,
ay básul ngala ya magun-ud na.
- ¹⁷Napiya ya biy-biyág naya tolay
nga mangikurug
ki napiya nga sur-súru;
ngamay magal-aliwagwag ya tolay
nga mangalùsaw ki tuldu.
- ¹⁸Magbus-busid ya tolay
nga mangisirù ki lùsaw na.
Ang-ang ya mamad-padakè.
- ¹⁹Nalapat makabásul
ya adu kag-kagiyan,
ngamay ya nasírìb
ay naannád magúni.
- ²⁰Arig ki napatag nga silber
ya úni na namáru nga tolay;
ngamay áwan sur-surbi
ya aglam-lammat na
nadakè nga tolay.
- ²¹Pagkapíyán da adu tolay
ya makag-kagi
naya namáru nga tolay,
ngamay daya ang-ang,
ay matay da
gapu ki kinaang-ang da.
- ²²Ya kinamáru ne APU
ya magpabànáng ki tolay,

ay se áwan na ibulun nga pannakit.

²³ Ang-angrád dala

kiya ang-ang

ya mangwa ka nadakè;

ngamay pagangammán

na tolay nga makaaw-áwat

ya kinasírib.

²⁴ Mâwa kadaya nadakè a tolay

ya ikan-kansing da,

ngamay magun-ud daya namáru

ya piyán da.

²⁵ Nu umbet ya árig bagyu ki biyág,

ay umawan daya nadakè a tolay;

ngamay daya namáru wa tolay

ay áwan da kippaán ka panda.

²⁶ Akkan mu pilluwan

daya nasadut,

ta ummán da ki suka

nga makallinu da,

se ummán da ki atù

nga mawe ki mata mu.

²⁷ Mangpaadaddu ka biyág

ya mangipatag ke APU;

ngamay abibbà ala

ya agbiyág daya nadakè a tolay.

²⁸ Ya agnamnáma daya namáru

ay agganggam ya tungpál na;

ngamay áwan id-idaggán

daya nadakè nga tolay.

²⁹ Ya angngituráy ne APU

ya bátug aglingdán

daya nadalus sa kabiya-biyág;

ngamay ittu ya mangdadál

kadaya makabásul.

³⁰ Awan kippaán daya namáru;

ngamay akkan magnanáyun

kídi kalawagán
 daya nadakè a tolay.

³¹Nasírìb magun-úni
 daya namáru;
 ngamay màmut din
 ya mútung daya
 nadakè kag-kagiyan.

³²Ammu naya namáru
 ya napiya nga kagiyan na,
 ngamay tittu ya nadakè
 ya makagi naya nadakè nga tolay.

11 Kagúra ne APU
 ya magusár ka agkiluwán
 nga atán pakultit na;
 may paganggammán na
 ya kustu nga agkiluwán.

²Umbet tala ya keap-appat
 daya napangátu;
 ngamay nasírìb
 daya napakumbaba.

³Ya kinamáru daya namáru
 ya mangiturung kaggída;
 ngamay daya mangal-alfílaw,
 ay madadál da
 gapu ki kinadakè da.

⁴Awan meseng naya kinabànáng
 nu iya angngukum ne Apu win;
 ngamay ya kinamáru,
 ay melísi naka ki pakatayán mu.

⁵Nalapat ya biy-biyág
 daya namáru
 gapu ki kinamáru da;
 ngamay ya kinadakè
 kampela ngin nin
 daya nadakè
 ya mangdadál kaggída.

- ⁶Ya kinamáru
 daya namáru nga tolay
 ya mangilísi kaggída;
 ngamay daya akkan mapiyár
 nga tolay, ay aggída kammin
 ya matiliw kiya nadakè a palánu da.
- ⁷Nu matay daya nadakè nga tolay,
 ay umawan pe
 daya namnamáan da,
 ay se umawan pe
 ya pagmákad da.
- ⁸Medayyu daya namáru
 ki riribù;
 ngamay ittu ya kapannán
 daya nadakè.
- ⁹Gapu ki úni da,
 dadàlan daya áwan diyos
 daya kasittolay da;
 ngamay daya namáru,
 ay melísi da
 gapu ki kinasírìb da.
- ¹⁰Nu napiya
 ya biy-biyág daya namáru,
 ay maganggam daya umíli;
 ay nu matay
 daya nadakè a tolay,
 ay makasáraw da ki patag da.
- ¹¹Meday-dáyaw ya íli
 gapu ki kuk-kuwaan
 daya namáru;
 ngamay ya kag-kagiyan
 daya nadakè a tolay
 ya panggayatán
 naya kadadál na.
- ¹²Umang-ang-ang
 ya mangirupat

- ki kasittolay na;
 ngamay ya makaaw-áwat,
 ay áwan na kag-kagiyan.
¹³Akkan mabalin ipiyár
 ya sekritu ki nasamemet;
 ngamay mabalin ipiyár
 ki mapiyár nga tolay
 ya oray nágan na.
¹⁴Mawarawarà daya umíli
 nu áwan ya mangiapu kaggída;
 ngamay natalgad da
 nu adu ya mangiturung kaggída.
¹⁵Nu ikarim
 nga ikaw ya makammu
 ki útáng na isa nga agtangeli,
 ay magproblema ka nu kuwa;
 ngamay nu akkan ka
 meram-ráman,
 áwan mu kapàyanán.
¹⁶Marispitár
 ya babbay nga ninnád,
 ngamay nakap-appat
 ya babbay nga nalagaw.
 Pub-pubri daya nasadut;
 may bumánáng daya
 magpaggus nga magubra.
¹⁷Pagkappiyaám kampela ngin
 nu nindù ka,
 ngamay nu naranggás ka,
 ay ikaw pe kammin ya magsagába.
¹⁸Awan málaálà
 daya nadakè nga tolay;
 ngamay daya mangwa
 ka napiya,
 ay áwan duwaduwa
 nga magunggunaán da.

- ¹⁹Magbiyág ya tolay
 nga akkan molaw
 nga mangwa ka napiya;
 ngamay matay
 ya padàngan
 naya pabeg nadakè
 daya kuk-kuwaan na.
- ²⁰Kagúra ne APU
 daya nadakè a panúnut;
 ngamay pagangammán na
 daya napiya ya kuk-kuwaan da.
- ²¹Minnanáma nga mapánis
 daya nadakè kuk-kuwaan;
 ngamay melísi daya namáru.
- ²²Ya napiya nga babay
 nga áwan uray,
 ay árig balitù a arítus
 nga atán ki lungsi na ábuy.
- ²³Napiya ya pagbalinán
 naya piyán daya namáru;
 ngamay ya mindaggán nala
 daya nadakè
 ay ya angngalùsaw da tolay.
- ²⁴Atán daya naparon na mangidde,
 may bumánáng da;
 ngamay daya natarin
 ay aggída ya magkur-kúráng.
- ²⁵Bumánáng
 daya naparon mangidde;
 daya sumeng
 ay masengán da.
- ²⁶Kag-kagiyan da tolay
 ya tolay nga maddi mangiláku
 ki trígo na,
 ta iiddag na ki agngína na;
 ngamay pàgan da

- ya nalagpat mangiláku kaggída.
²⁷ Marispitár ya tolay
 nga napiya ya panggap na;
 ngamay nu riribù ya sap-sapúlan na
 ay ittu kurug ya masmà na.
- ²⁸ Ummán da ka adon
 nga malaylay
 daya pagtalgad da
 ya bànáng da;
 ngamay ummán ki adon
 nga nangalongu
 daya namáru.
- ²⁹ Daya mangriribù
 kadaya akkobung da,
 ay áwan da tawídan
 ki kamuddiyánan.
 Asassuwan na nasírib ya ang-ang.
- ³⁰ Biyág ya idde naya namáru nga tolay;
 ngamay ya kinaranggás ay ippà na.
- ³¹ Nu magunggunaán
 kídi kalawagán
 daya namáru nga tolay,
 ay minnanáma
 nga mapánis
 daya nadakè nga tolay
 se daya maragbásul.
- 12** Ya tolay nga maminya matulduwán,
 ay piyán na ya sumírib;
 ngamay ang-ang
 daya malùsaw matulduwán.
- ² Maangammán ne APU
 kadaya tolay nga namáru;
 ngamay panísan na
 daya magpal-palánu
 ka nadakè.
- ³ Akkan midde naya kinadakè

- ya kinatalgad;
 ngamay daya namáru
 ay akkan da la maan-anu.
- ⁴Ya namáru nga atáwa
 ay árig sagápaw naya lálakay na.
 Ngamay nu aggína
 ya keap-appattán na,
 ay árig na ya kanser
 ki tuláng na lálakay na.
- ⁵Akkan naka gundawáyan
 ya namáru wa tolay;
 ngamay ya nadakè,
 ay kasabaan naka.
- ⁶Nalingad nga makappatay
 ya kag-kagiyan
 daya nadakè nga tolay;
 ngamay makabbiyág
 ya kag-kagiyan daya namáru.
- ⁷Nu matay daya nadakè a tolay,
 ay áwaáwan da pe yin;
 ngamay magnanáyun
 daya gakagaka
 daya namáru nga tolay.
- ⁸Mapatag ya tolay
 nga makaaw-áwat;
 ngamay irupat da
 ya tolay nga nadakè a panaglam-lammat.
- ⁹Napì-piya ya ur-úray nga tolay
 nga atán asassu na,
 may ya magpì-bànáng
 nga áwan na kanan.
- ¹⁰Ammu da tagasinnán
 daya namáru nga tolay
 daya an-animál da;
 ngamay áwan agkallà
 daya nadakè nga tolay

- kadaya an-animál da.
- ¹¹Adu ya kanan
 daya nagagat nga magtálun;
 ngamay daya umang-ang-ang
 pabegan da nga ub-ubraan
 ya áwan kammala pagtungpálan.
- ¹²Apálan daya nadakè a tolay
 ya bànáng daya páda da nga nadakè;
 ngamay daya namáru,
 ay árig da ya káyu nga nabúnga
 ta adallam ya gamut da.
- ¹³Matiliwán daya nadakè nga tolay
 kadaya nadakè nga kag-kagiyan da;
 ngamay daya namáru,
 ay tal-taláwan da ya riribù.
- ¹⁴Napiya ya magungguna na tolay
 nga napiya ya kag-kagiyan;
 se ya panaggubra
 ay atán pe gungguna na.
- ¹⁵Nán daya ang-ang
 nga kustu daya kuk-kuwaan da;
 ngamay daya nasírìb
 ay ginán da ya tul-tuldu kaggída.
- ¹⁶Nu makarungat ya ang-ang,
 dágus nala nga ipassingan;
 ngamay akkan pagan-anu
 naya makaaw-áwat
 ya insultu kaggína.
- ¹⁷Daya mangikagi ki kurug
 ay ipaltuwád daya kustu,
 ngamay ya magsistígu ki busid,
 ay makaallíláw ya aggun-úni na.
- ¹⁸Ummán ki ampiláng
 nga mesuwè
 ya natakit nga úni;
 ngamay makapabílag

- ya aggúni daya nasírib.
¹⁹Magnanáyun ya kurug;
 ngamay ya busid
 ay makar-karu wala.
- ²⁰Mangialílaw ya atán ki uray
 daya magpal-palánu ki nadakè;
 ngamay maganggam
 daya magpal-palánu ka napiya.
- ²¹Awan ya nadakè
 nga màwa kadaya namáru;
 ngamay pabeg riribù
 ya màlamán daya nadakè.
- ²²Kagúra ne APU
 daya magbus-busid;
 ngamay paganggammán na
 daya managtungpál
 kadaya kag-kagiyan da.
- ²³Akkan kagiyan na dágus
 naya nasírib nga tolai
 ya ammu na;
 ngamay ya ang-ang
 ay ipakammu na nga dágus
 ya kinaang-ang na.
- ²⁴Daya naánus
 ya magbalin ka apu;
 ngamay daya nasadut
 ay magbalin ka asassu.
- ²⁵Nadammat ki uray
 ya panaglídug;
 ngamay makapaanggam
 ya úni nga napiya.
- ²⁶Iturung na namáru wa tolai
 daya ù-opun na kiya pagpíyán da;
 ngamay ya nadakè a tolai,
 iawagwag nada.

²⁷ Akkan isúnu na nasadut ya nígay na;
ngamay ya naánus, ay bumànáng.

²⁸ Ya panagmar-máru
ya dálen na mameyag ki pakabiyágan;
áwan ya pannakatay kiyán na dálen.

13 Ya nasírib nga an-anà,
ay manggìna ki tuldu;
ngamay akkan tang-tangyaw
naya napangas
ya allang kaggína.

² Magunggunaán
daya namáru nga tolay
gapu kadaya kag-kagiyan da;
ngamay daya naranggás
ay piyán da ya mangwa ka nadakè.

³ Daya naannád ki kag-kagiyan da,
ay adayyu ya pannakatay kaggída;
ngamay daya tolay
nga akkan magan-annád
ay keranúdan da
ya agbur-buranaw da.

⁴ Ya nasadut nga tolay
ay akkan na pulus málà
ya oray inna nga piyán na tutu wala;
ngamay ya naánus nga tolay
ay málà na daya ngámin na piyán na.

⁵ Kagúra da namáru ya binnusid;
ngamay naalás se nakap-appat
ya kag-kagiyan
daya nadakè nga tolay.

⁶ Ya kinamáru
daya nadalus sa kabiy-biyág
ya mangigdù kaggída;
ngamay ya bas-básul
daya nadakè a tolay

12:27 Akkan nawada ki Hebreo ya piyán na kagiyan nedi.

- ya pakatayán da.
- ⁷Atán daya magpì-pìbànáng,
may áwan da mà kuw-kuwa;
atán daya magpìduman
nga pub-pubri
ngamay nabànáng da
tutu wala.
- ⁸Ya pirà naya nabànáng nga tolay
ya pagbáyad na nu nakidnap;
ngamay áwan mangidnap kadaya napubri.
- ⁹Meárig ki nagatang nga dílag
ya biyág daya namáru nga tolay;
ngamay ya biyág daya nadakè a tolay,
ay meárig ki magimmamátay nga pingki.
- ¹⁰Riribù ya idde naya kinatangsit;
ngamay kinasírib
ya málà daya makitùgud.
- ¹¹Ya kinabànáng
nga akkan nagrigátan,
ay makar-karu umawan.
Ngamay nu nagrigátan
ay maamúngán nala,
nga maamúngán.
- ¹²Ya namnamáan
nga mabayág málà,
ay pagkapsútan na ya rìna;
ngamay nu málà ta ya piyán ta,
ay paanggamman nitta.
- ¹³Daya mamáas ki sur-súru,
ay magsap-sápul da ka riribù;
ngamay daya mamatag
kadaya bil-bílin
ay magunggunaán da.
- ¹⁴Arig gabbuwà na biyág
ya sur-súru daya nasírib;
ilísi nitta kadaya pakatayán ta.

- ¹⁵ Marispitár ya tolay nga nalaing;
ngamay daya akkan mapiyár nga tolay
ay akkan da nanáyun.
- ¹⁶ Kapiyánan panunútan na nalaing,
daya ngámin kuwaan na;
ngamay ya ang-ang,
ay masissingan nala
ya kinaang-ang na.
- ¹⁷ Riribù ya idde
naya akkan mapiyár nga bobonan;
ngamay ya mapiyár nga bobonan
ay kinapiya ya idde na.
- ¹⁸ Pumubri se meap-appat ya tolay
nga akkan manangtangyaw ki tuldu;
ngamay marispitár ya tolay
nga manggìna ki tuldu.
- ¹⁹ Nagpiya tutu wala ya uray ta
nu málà ta ya piyán ta;
ngamay lùsawan naya ang-ang
ya mangigsán ki nadakè.
- ²⁰ Sumírib ya
mebul-bulun kadaya nasírib;
ngamay nadakè ya màwa
kiya makikopun kadaya ang-ang.
- ²¹ Ap-aplan na riribù daya maragbásul;
ngamay napiya nga kabiy-biyág
ya gungguna daya namáru.
- ²² Patawídán naya namáru
oray daya apúku na;
ngamay ya bànáng
daya maragbásul
ay mawe kadaya namáru.
- ²³ Adu tutu wala kuma
ya maápit daya napubri
kadaya dagwát tutu wala
nga lusà da;

ngamay masipdán da
 nga magmúla
 ki akkan midde kaggída
 ya kalintaggán da.

²⁴Nu akkan mu disiplináan
 daya annánà mu,
 akkan muda kurug pàgan.

Ngamay nu pàgan muda,
 masápul nga disiplináan muda.

²⁵Adu kanan daya namáru;
 ngamay mabis-bisinán
 daya nadakè.

14 Napiya ya aggaakkobung
 naya pamilya naya nasírìb nga babay;
 ngamay ya ang-ang,
 ay aggína ya manadál ki pamilya na.

²Daya nadalus nga kabiy-biyág
 ay ipat-patag da nge APU;
 ngamay daya nadakè
 nga kabiy-biyág ay irupat da.

³Pabeg panagpang-pangátu
 ya kag-kagiyan naya ang-ang;
 ngamay daya napiya nga kag-kagiyan naya nasírìb
 ya mangsalaknib kaggína.

⁴Nadalus ya kurál
 nu áwan nippáy nga báka.
 Ngamay nu atán báka mu,
 ay adu maápit mu.

⁵Akkan magbusid ya mapiyár nga sistígu;
 ngamay ya busid nga sistígu
 ay pabeg binnusid daya kag-kagiyan na.

⁶Akkan pulus sumírìb
 ya marammáas;
 ngamay nalapat makasur-súru
 ya makaaw-áwat nga tolày.

⁷Adayyuwám ya ang-ang,

- ta áwan mu pulus masuruwán
kaggína.
- ⁸ Ammu na nasírib ya kuk-kuwaan na
gapu ki kinasírib na;
ngamay meaw-awagwag ya ang-ang
gapu ki kinaang-ang na.
- ⁹ Igal-galà daya ang-ang
ya basu nga pakapakawanán ki básul;
ngamay kadaya namáru,
ay ittu ya ammatag ne Dios kaggída.
- ¹⁰ Kuw-kuwám kampela ngin nin
ya pannakit mu,
ay ummán pe ya anggam mu.
- ¹¹ Madadál ya balay
daya nadakè a tolay;
ngamay akkan maan-anu
ya balay daya namáru.
- ¹² Atán ya napiya nga kuwaan
ki agsisíngan na isa tolay;
ngamay ittu gáyám ya pakatayán na.
- ¹³ Melingad na akag-aggalà
ya pannakit;
Ay nu áwan nin ya agganggam,
ay ataatan pikam ya pannakit.
- ¹⁴ Daya summiyási ki napiya,
ay lak-áman da
ya pagrabngán daya kuk-kuwaan da.
Ay magunggunaán
ya namáru nga tolay
kadaya kuk-kuwaan na.
- ¹⁵ Tagakur-kurug gala daya ang-ang
kadaya ngámin nga magì-gìna da;
ngamay daya nasírib,
ay kapiyánan da panunútan
daya kuk-kuwaan da.
- ¹⁶ Naannád ya nasírib,

- ay se adayyuwán na ya nadakè;
 ngamay ya ang-ang ay darasúdu
 se nakasig-sigúru.
- ¹⁷Ya tolay nga nalà-lapat makarungat,
 ay makàwa ka ur-úray nga bánag;
 ya nalaing magpalánu ka nadakè,
 ay lùsawan da tolay.
- ¹⁸Magun-ud daya ang-ang
 ya pagbanágan na kinaang-ang da;
 ngamay daya nalaing,
 ay umadu ya ammu da.
- ¹⁹Magùmà daya nadakè nga tolay,
 ki àráng daya namáru;
 se sippapakumbaba da
 nga makim-imallà kaggída.
- ²⁰Awan ya maminya kadaya napubri,
 oray daya karúba da;
 ngamay adu ù-opun daya nabànáng.
- ²¹Magbásul daya mangirupat
 kadaya kasittolay da;
 ngamay maganggam
 daya nakallà kadaya napubri.
- ²²Magaw-awagwag
 daya maglam-lammat ka nadakè;
 ngamay daya maglam-lammat
 ka napiya ay piyáran
 se pàgan da tolay da.
- ²³Atán gun-guna naya magubra;
 ngamay pumubri ya makonikoni ngala.
- ²⁴Ya kinabànáng
 ya gun-guna daya nasírib;
 ngamay daya ang-ang,
 ay ya kinaang-ang da ya ngáni da.
- ²⁵Adu mesalákan naya sistígu
 nga mangikagi ki kurug;
 ngamay daya magsistígu ka busid

- ay taraydor da.
- ²⁶ Natalgad pà nang
 daya managgansing ke APU,
 se aggída ya pakigdúan
 daya annánà da.
- ²⁷ Ya angikansing ke APU
 ay árig gabbuwà na biyág;
 iadayyu nitta ki pakatayán ta.
- ²⁸ Ya kinadáyaw na ári
 ay mebasár ki kaadu
 daya itur-turayán na.
- Awan na nga turaturáy
 nu áwan na nga tolay.
- ²⁹ Akkan nalà-lapat malùsaw
 daya mannakaáwat;
 ngamay daya nalà-lapat malùsaw,
 ay masissingan ya kinaang-ang da.
- ³⁰ Makapabílag ya napiya
 nga lam-lammat;
 ngamay ya naringgur
 nga pan-panúnut
 ay árig kanser ki tuláng.
- ³¹ Daya mamal-pallà
 kadaya pub-pubri,
 ay irupat da
 ya namarsuwa kaggída;
 ngamay daya nakallà kaggída,
 ay ipatag da nge Dios.
- ³² Daya kuk-kuwaan kammin
 daya nadakè nga tolay
 ya mangirurum kaggída;
 ngamay daya namáru
 ay natalgad da
 oray ki pannakatay da.
- ³³ Ya kinasírib
 ay atán ki agpanúnut

naya mannakaáwat;
 ngamay áwan ya kinasírib
 ki lammat daya ang-ang.

³⁴Ya kinalintag
 ya mangipangátu
 ki isa nga íli;

ngamay ya básul
 ya mangiap-appat kaggína.

³⁵Pàgan na ári ya bobonan na
 nga nalaing ki ubra na;
 ngamay lùsawan na
 ya mangiap-appat kaggína.

15 Ya napiya nga agsungbát,
 ay sabsabbán na ya rungat;
 ngamay makaparrungat
 ya aggun-úni nga naranggás.

²Ya agbàbàrán daya nasírib,
 ay makaayúyut ki agsírib;
 ngamay pabeg kinaang-ang
 ya kag-kagiyan daya ang-ang.

³Sissisingan ne APU
 kadaya ngámin nga mà-màwa
 ki oray ka wàna;

sisinnán na ya kuk-kuwaan da tolay,
 nadakè mán onu napiya.

⁴Ummán ka makabbiyág
 ya napiya nga aggun-úni;
 ngamay makapagpanakit
 ya nadakè a aggun-úni.

⁵Paásan na ang-ang
 ya tul-tuldu na ama na;
 ngamay nasírib ya manggìna
 ki tul-tuldu kaggína.

⁶Adu ya kuw-kuwa
 ki balay daya namáru nga tolay;
 ngamay daya nadakè a tolay

- ay magproblema da ki bànáng da.
- ⁷Nu magúni ya nasírib
ay adu ya masuruwán;
ngamay akkan màwa
daya ang-ang yán.
- ⁸Maangammán ne APU
ki karárag daya namáru;
ngamay lùsawan na tutu wala,
ya dátun daya nadakè.
- ⁹Lùsawan tutu wala ne APU
ya kuk-kuwaan daya nadakè a tolay;
ngamay pàgan na
daya napiya ya kuk-kuwaan da.
- ¹⁰Nadammát ya disiplína
kadaya mangigsán ki kinapiya;
ngamay matay ya tolay
nga lùsawan na
ya matulduwán.
- ¹¹Nu masissingan ne APU
ya giyán daya natay,
tu na nád agkà nga akkan na masingan
daya atán ki lammat da tolay!
- ¹²Lùsawan daya marammáas
ya matulduwán;
pulus nga akkan da makisúru
kadaya nasírib.
- ¹³Ya agganggam
ya mangidde
ka namara nga singan;
ngamay ya pannakit
ya mangidde
ki nadakè nga uray.
- ¹⁴Piyán daya mannakaáwat
ya makasur-súru;
ngamay daya ang-ang
ay mapnà da ngin

- kadaya áwan sur-surbi.
¹⁵Narígát peyang ya biyág daya napubri;
 ngamay árig magsay-am peyang
 daya tolay nga maganggam.
¹⁶Napì-piya ya napubri
 nga managgansing ke APU,
 may ya nabànéng
 nga adu ya pagproblemáan.
¹⁷Ay napì-piya ngala
 ya magsida ka pabeg tagilpa
 nga atán agpipinninya,
 ngamay ya magsida
 ka pabeg karni
 nga magkakagúra.
¹⁸Ya tolay
 nga makà-kàrunгат
 ya mangigayát
 ki sasáwad;
 ngamay daya nasulit
 makarungat ya magiwád.
¹⁹Narìman ya dálen
 daya nasadut;
 ngamay naláwa
 ya dálen daya namáru.
²⁰Paanggamman
 naya nasírib nga an-anà
 ya ama na.
 Ngamay daya ang-ang
 ay irupat da daya ina da.
²¹Paganggammán
 daya áwan uray
 ya inang-ang-ang
 nga kuk-kuwaan da;
 ngamay dayán nala nga napiya
 ya kuwaan daya nasírib.
²²Nadakè ya pagtungpálan

- daya pal-palánu
 nu áwan ya mangisúru;
 ngamay napiya
 ya pagtunpálan da
 nu adu ya mangisúru.
- ²³Makapaanggam
 ya mepà-pànung nga sungbát,
 se napiya tutu wala
 nu mepakustu ki mà-màwa
 ya sungbát ta.
- ²⁴Ya makidde ka napiya
 nga biy-biyág
 ya sur-surútan
 daya nasírib,
 ta senu malisiyán da
 ya pakatayán da.
- ²⁵Rabbaan ne APU
 ya balay naya napangas;
 ngamay kapiyánan na
 ya panda naya lusà
 naya búkud da babay.
- ²⁶Lùsawan tutu wala ne APU
 daya lam-lammat daya nadakè;
 ngamay pagangammán na
 daya nindù nga aggun-úni.
- ²⁷Daya naágum ki bànáng
 nga gayát ki nadakè,
 ay riribù ya idde da
 kadaya akkobung da;
 ngamay adaddu biyág
 daya maddi ki pasùsù.
- ²⁸Panunútan pikam
 naya namáru nga tolay
 ya pagsungbát na;
 ngamay daya nadakè a tolay
 ay tagasung-sungbát da ngala ka nadakè.

- ²⁹Ginán ne APU
ya karárag daya tolay
nga namáru;
ngamay akkan na
tang-tangyaw
daya nadakè a tolay.
- ³⁰Makapaanggam
ya makekesam nga murang,
se makapapiya ki rina
ya dámag nga napiya.
- ³¹Mebílang ka nasírib
ya tolay nga manggìna
ki napiya nga tul-tuldu.
- ³²Ngamay daya maddi manggìna
ki sur-súru kaggída,
ay áwan da ammatag
ki baggi da;
daya manggìna ki tuldu
ay sumírib da.
- ³³Makapasírib nga sur-súru
ya angnipatag ke APU.
Munna ya panagpakumbaba,
ay se la nga ya dáyaw.
- 16** Ya tolay ya maglam-lammat
ki palánu na;
ngamay e APU ya makammu
ki pagtungpálan na.
- ²Mabalin nga napiya
ki agsisíngan ta
kadaya ngámin
nga kuk-kuwaan ta;
ngamay e APU
ay ammu na
ya panggap ta.
- ³Ipindu mu ke APU
daya ngámingámin

- nga asikkuwaan mu,
 ta senu napiya
 ya pagtungpálan
 daya pal-palánu mu.
- ⁴Atán pagtungpálan
 daya ngámin pinarsuwa
 ne APU.
- Oray daya nadakè a tolay,
 ay nadakè ya pagtungpálan da.
- ⁵Kagúra ne APU
 daya ngámin nga napangátu.
 Mapánis da tutu wala
 nga áwan puspus.
- ⁶Gapu ki napikkilán
 se akkan mabuy-búyaw
 nga angngurug,
 ay mapakawan daya bas-básul,
 ay se malisiyán ya nadakè
 gapu ki angikansing ke APU.
- ⁷Nu maangammán ne APU
 kadaya kuk-kuwaan da tolay,
 oray daya kalínga da
 ay makikappiya da kaggída.
- ⁸Napì-piya ya bittè
 nga gayát ki napiya,
 ngamay iya adu
 nga gayát ki nadakè.
- ⁹Ya tolay ya magpalánu;
 ngamay e APU
 ya mangiturung
 kadaya kuwaan na.
- ¹⁰Gayát ke APU
 daya kag-kagiyan na ári.
 Nalintag peyang ya angguwes na.
- ¹¹Piyán ne APU
 nga kustu daya ikkikílu

- se daya iggugukud.
 Aggína ya makammu kadayán.
¹²Lùsawan da à-ári
 daya mangwa ka nadakè,
 ta ya kinalintag
 ya mamairut
 ki angngituráy da.
- ¹³Paganggammán na ári
 daya mangikagi ki kurug,
 se pàgan na
 daya mangikagi ki kustu.
- ¹⁴Nu nalùsaw ya ári,
 ay minnanáma nga atán ya matay;
 ngamay mabalin nga maanannay
 naya nasírib.
- ¹⁵Makidde ka biyág
 ya namara nga murang na ári,
 se ya agkallà na,
 ay árig na ya munna nga udán
 ki agdagun na.
- ¹⁶Napì-piya nga adayyu
 ya kinasírib se panangammu,
 may daya silber se balitù.
- ¹⁷Ya dálen daya namáru,
 ay aliliyan na ya nadakè.
 Daya naannád ki kabiy-biyág da,
 ay malisiyán da ya pakatayán da.
- ¹⁸Munna ya agpasindáyaw
 se la ya pannakadadál;
 se munna ya agpang-pangátu
 se la ya kerungsap.
- ¹⁹Ay napì-piya ya napakumbaba
 nga mebulun kadaya napubri,
 may iya makiuwár ki naarisamsam
 daya napangátu.
- ²⁰Pumiya ya kabiy-biyág

- daya manggìna ki napiya nga sur-súru,
 ay se maganggam
 daya magpiyár ke APU.
- ²¹ Makaaw-áwat ya nasírib,
 ay se makaay-ayúyut
 ya napiya nga panaggun-úni.
- ²² Ya kinasírib ay árig naya
 gabbuwà ki biyág
 na tolay nga nasírib;
 ngamay ya kinaang-ang
 daya ang-ang
 ya bátug kapanísán da.
- ²³ Naannád magúni daya nasírib,
 ay se makaay-ayúyut
 daya kag-kagiyan da.
- ²⁴ Nagánas pak-pakilamtan
 daya napiya nga un-úni;
 ummán ki dangir naya digu álig
 nga makapabílag ki baggi.
- ²⁵ Atán ya dálen nga ummán ka kustu,
 ngamay pannakatay gáyám
 ya pagtungpálan na.
- ²⁶ Gapu ki makkán,
 ay magpaggus magubra daya tolay.
 Ya bisin da ya mangipàrob kaggída.
- ²⁷ Magpal-palánu peyang ka nadakè
 daya nadakè a tolay;
 ay oray ya aggun-úni da,
 ay ummán ka makassidug.
- ²⁸ Ya nadakè a tolay
 ya mamagsasáwad kada tolay;
 ay se ya nasamemet
 ya mamagkakagúra
 kadaya magkukopun.
- ²⁹ Ial-alíláw daya naranggás
 daya kasittolay da

- ki pakadadálán da.
³⁰Taronam da tolay
 nga makesam
 se magkimyát kikaw,
 ta atán lam-lamtan da
 nga nadakè.
- ³¹Ya pusà a abù
 ay árig sagápaw
 na kinadáyaw,
 nga nagungguna
 gapu ki nalintag
 nga kabiy-biyág.
- ³²Napì-piya ya tolay nga naánus,
 may iya tolay nga narungat.
 Ay napì-piya ya tolay
 nga madurayán na ya baggi na;
 may iya tolay
 nga sakúpan naya isa nga íli.
- ³³Atán da magbibinnúnut
 ka angammu da
 ki masápul kuwaan da,
 ngamay e Dios sala
 ya makammu ki pagbalinán na.
- 17** Napì-piya ya mangán ka assip
 nga natalna ya panúnut,
 may iya say-am ki balay
 nga napnu ka riribù.
- ²Ya nasírìb nga asassu
 ay iturayán na
 ya an-anà na ámu na
 nga mangiap-appat ki ama na,
 ay se mepagtáwid pe
 kadaya sanikuwa na ámu na.
- ³Melúnág ya balitù
 se ya silber ki apuy,
 ta senu mapabeg da;

- ngamay masingan ne APU
 nu nadalus sin
 ya uray na tolay.
- ⁴Gínán naya nadakè nga tolay
 daya nadakè a sam-samemet,
 ay se gínán pe
 naya magbus-busid
 ya binnusid da bàbàrán.
- ⁵Daya mangug-og kadaya napubri
 ay bíláng insultuwan da
 ya namarsuwa kaggída.
- Mapánis daya tolay
 nga pagangammán da
 ya kaparigátan na kasittolay da.
- ⁶Pakedayáwan daya làlákay
 daya apúku da;
 ay ummán pe,
 pakedayáwan daya annánà
 daya mannákam da.
- ⁷Naalás magina kadaya ang-ang
 ya napiya nga panaggun-úni;
 ngamay naal-alás kadaya nasáad nga tolay
 ya magbus-busid.
- ⁸Ya pasùsù
 ay ummán ka madyik
 kadaya mangwa kiyán;
 màwa da ngámin
 ya piyán da kuwaan.
- ⁹Mamairut ki agkopun
 ya ammakawan
 ki básul na isa tolay;
 ngamay madadál ya agkopun
 nu akkan ta kaligpanán
 ya básul na.
- ¹⁰Adu wala ya masuruwán
 naya makaaw-awat nga tolay

- ki isa nga tuldu;
 may iya masuruwán
 naya ang-ang
 ki magatut nga báut.
- ¹¹Magribilde kadaya agtuturáy
 ya piyán kuwaan
 daya nadakè a tolay;
 ngamay ya naranggás nga tolay
 ya mepàrob nga mamánis kaggída.
- ¹²Ay napì-piya ngala
 nga mesabat ta
 ya ber nga netálaw da
 ya urbun na;
 may iya mangamomán
 ki ang-ang nga madama
 nga mangwa ka nadakè.
- ¹³Ya tolay
 nga nadakè ya isupápà na
 ki napiya,
 ay pulus nga akkan
 umawan ya kinadakè
 ki balay na.
- ¹⁴Ya mangigayát ki sasáwad,
 ay ummán ka mangibruweng
 ki tambà;
 ay túya kuspan mu win
 ki akkan na pikam inanggayát.
- ¹⁵Awan pagdúmán
 naya pumane ki tolay
 nga nangwa ki nadakè
 se ya mamánis ki tolay
 nga nangwa ki napiya.
- Sangapáda
 nga lùsawan ne APU da.
- ¹⁶Awan sur-surbi
 ya aggastu naya ang-ang

- ki aggiskul na,
 ta áwan na nga uray
 nga makasur-súru.
- ¹⁷ Ipassingan peyang
 naya isa nga opun
 ya amminya na.
 Ya surbi daya wawwági,
 ay sumeng da
 nu atán pakarigátan ta.
- ¹⁸ Kinaang-ang ya magkari
 nga ikaw ya makammu
 ki útáng na karúba mu.
- ¹⁹ Ya maminya
 nga mangwa ki nadakè,
 ay piyán na pe ya sasáwad.
 Ya tolai nga nakidáyaw,
 ay riribù ya sap-sapúlan na.
- ²⁰ Awan nala ipippiya
 naya biyág na tolai
 nga nadakè a panaglam-lammat;
 ay áwan na namnamáan
 ki nadakè a panaggun-úni na
 nu di ya pagdásán na.
- ²¹ Pabeg nga pannakit
 se riribù ya màlamán
 naya isa nga ama
 nga nakapútut ka ang-ang.
- ²² Arig ga napiya nga ágas
 ya napiya peyang
 nga panaggur-uray;
 may pagkapsútan nitta
 ya nasuot peyang nga ur-uray.
- ²³ Alà daya nadakè a guwes,
 ya pasùsù;
 ta senu akkan da ngin ipákat
 ya kinalintag.

²⁴Sap-sapúlan naya mannakaáwat
ya kinasírib;
ngamay magal-aliwagwag
ya panúnut
naya umang-ang-ang.

²⁵Daya ang-ang nga annánà,
ay pannakit se riribù
ya idde da
kadaya mannákam da.

²⁶Akkan rumbang
nga multáan ya tolay
nga áwan bas-básul;
ay akkan pe rumbang
nga mapánis ya tolay
gapu ki kinamáru na.

²⁷Akkan magbur-buranaw
ya tolay nga mannakaáwat;
ay nasírib ya tolay
nga magáput na ya uray na.

²⁸Ummán ka nasírib
ya ang-ang
nu maging-inggap pala.

Pagarup da tolay
nga nalaing
nu akkan da tagge
nga magun-úni.

18 Ya tolay nga pì-piyán na
ya magas-asissa,
ay ya baggi na ngala
ya lam-lamtan na;
paásan na daya napiya
nga panaglam-lammat.

²Akkan piyán panunútan
naya ang-ang ya mà-màwa;
ya piyán na ngala
ay ya mangikagi ki kapanunútán na.

- ³Irupat da tolay
ya mangwa ki nadakè.
Iap-appat daka
nu mippà ya dáyaw mu.
- ⁴Mabalin makapasírib
daya kagiyan na tolay;
ummán ki gabbuwà
nga maggayát ki adallam
nga umaluweg.
- ⁵Akkan rumbang
nga paneyán ta ya nakabásul;
ay ummán pe
nga akkan rumbang
nga akkan ta idde
ya kalintaggán
naya áwan bas-básul.
- ⁶Mamagsasáwad
ya kag-kagiyan na ang-ang,
ay se ittu pe ya pakabaútán na.
- ⁷Ya aggun-úni daya ang-ang
ya pakadadálán da,
ta ittu daya pakatiliwán da.
- ⁸Ummán ka namit nga akakkanan
ya kag-kagiyan naya nasamemet,
pà-pàgan tada nga talnan!
- ⁹Magkamungayán
ya tolay ya nasadut
se ya tolay nga maragdadál.
- ¹⁰E APU ya akigdúán
daya namáru;
áwan kaan-anuwán
daya makigdù kaggína.
- ¹¹Pagtalgad daya nabànéng
ya kinabànéng da;
dálín da nu ittu
ya makigdù kaggída.

- ¹²Pannakadadál
ya tungpál daya napangátu,
ngamay rispitár ya midde
kadaya napakumbaba.
- ¹³Ang-ang se nakap-appat
ya tolay nga tagasung-sungbát tala
ki bàbànan
nga akkan na pikam nagìna.
- ¹⁴Ya amminya ta
nga magbiyág
ya mamabílag kadàta
nu magtakit ta;
ngamay nu mippà yán
ay áwan ta pe yin
nga namnáma.
- ¹⁵Ya nasírib nga tolay,
ay piyán na
ya makasur-súru;
piyán na pikam
nga umadu ya ammu na.
- ¹⁶Rigaluwám ya nangátu wa tolay
nu piyán mu adanniyán.
- ¹⁷Nu atán kásu,
ummán ka kurug ngámin
ya kagiyán naya munna
nga magúni,
panda ki aggúni pe yin
naya kakásu na.
- ¹⁸Mabalin nga marisut
ya ríri daya duwa
nga nangátu wa tolay,
nu pagbibinnunútán
da ngala ngin.
- ¹⁹Nasù-sulit nga adanniyán
ya natakitán na opun,
may iya lumná ki íli

- nga naabut ki darupírip;
 ta ya sasáwad
 ay árig na ya naligda
 nga gitap na ruwárgan na íli.
- ²⁰Lak-áman na toláy
 ya búnga daya kag-kagiyan na,
 ay se ittu ya ibtug na.
- ²¹Pakatayán onu pakabiyárgan na
 isa nga toláy
 daya kag-kagiyan na;
 aggína kampela ngin nin
 ya maglak-ám
 ki bátug búnga daya
 bal-balitan na.
- ²²Ya laláki nga makasmà
 ka atáwa na,
 ay bílang nakadukà
 ka napiya nga bánag;
 pagkallà ne APU yán kaggína.
- ²³Makim-imallà daya napubri
 nu magúni da,
 ngamay natakit ya aggun-úni
 daya nabánáng.
- ²⁴Atán da toláy
 nga magpamaráng nga opun;
 ngamay ya kurug opun
 ay adanni kadàta
 may iya wagi ta.
- 19** Napi-piya ya napubri
 nga nadalus ya kabiya-biyág na,
 may ya magbus-busid
 nga umang-ang-ang.
- ²Akkan napiya
 ya nagagat tala
 nga akkan magpan-panúnut;
 ay se adu pakasabárgan

- naya mabur-burung.
- ³Ya kinaang-ang na tolay
ya mangdadál ki baggi na
kampela ngin nin;
ngamay e APU ya panangiyán na.
- ⁴Adu opun daya nabànáng;
ngamay áwan opun daya napubri.
- ⁵Akkan makalísi ki kapanísán na ya sistígu
nga magbutabutal;
ay ummán pe ya magbus-busid.
- ⁶Adu ya maminya nga pàgan
naya naparon na tolay da;
ay se adu ya makikopun
kiya tolay ya nagagat
nga mangidde ka pagkallà.
- ⁷Akkan da pangan-anu daya napubri,
oray wawwági da;
ay tu nád agpà in
daya opun da ngala.
Awan da nu masápul dada.
- ⁸Baggim ya pàgam,
nu ya magpasírib ya kuwaam;
ay se pumiya
ya kabiy-biyág mu
nu akkam kaligpanán
daya nasur-suruwám.
- ⁹Kurug gala nga mapánis
ya magsistígu ki akkan kustu.
Ay ummán pe daya magbus-busid.
- ¹⁰Akkan rumbang
nga biyág nabànáng
ya panagbiyág daya ang-ang.
Ay natù-turù
nga akkan rumbang
nga iturayán naya asassu
ya apu.

- ¹¹ Akkan nalà-lapat
 nga malùsaw
 daya makaaw-áwat,
 ay se pakedayáwan da
 ya ammakawan da
 ki básul da duddúma.
- ¹² Meárig ki úngug na láyon
 ya rungat na isa nga ári;
 ngamay ya kinamáru na,
 ay ummán ki dirmun
 kadaya kaddat.
- ¹³ Pagrigátan na ama
 ya ang-ang nga an-anà;
 ay se ya nasáwad
 nga atáwa nga babay,
 ay árig ki túdu
 nu magudán
 nga magpat-pattà.
- ¹⁴ Tawídan na toláy
 ya balay se ya bànáng
 daya mannákam na;
 ngamay e APU ngala
 ya makidde ka nasírib
 nga babay nga atáwa na.
- ¹⁵ Mangpaamit ka túdug ya kinasadut;
 ngamay mabis-bisinán daya nasadut.
- ¹⁶ Adaddu ya biyág
 daya mangikurug
 kadaya bil-bílin ne Dios;
 ngamay matay
 daya akkan mangikurug.
- ¹⁷ Daya mangidde kadaya napubri,
 ay bílang nga pautárgan da
 nge APU;
 ay aggína ya magbáyad kaggída.
- ¹⁸ Disiplináam daya annánà mu

- ta nalapat da pikam masuruwán.
 Ngamay sin-sinnam
 ta akkan muda mapatay ki agdisiplínam.
- ¹⁹ Bay-ám nga mapánis
 ya makà-kàrungat nga tolay;
 ta nu akkan,
 ay pauliulis mu nga iwadán.
- ²⁰ Ginám ya tuldu
 se aksiptáram ya disiplína,
 ta senu sumírìb ka.
- ²¹ Mabalin nga adu
 daya pal-palánu na tolay,
 ngamay ya pagayatán ne APU
 kammala ya matungpál.
- ²² Ya kinaágum na tolay
 ya keap-appattán na.
 Napì-piya ya napubri
 may iya magbus-busid.
- ²³ Adaddu ya biyág ta,
 nu managgansing ta ke APU,
 se natalgad ta
 se áwan ta kaan-anuwán.
- ²⁴ Atán daya napalotán ya sadut da;
 ay oray ya mangán ay kasadután da.
- ²⁵ Masuruwán ya umang-ang-ang
 nu masingan na nga mapánis
 ya marammáas;
 makasur-súru pikam ya nasírìb
 nu matulduwán.
- ²⁶ Mangiap-appat se mangilalais
 ya an-anà nga magraw-rawat ki ama na
 se mamatálaw ki ina na.
- ²⁷ Ugu, nu kuspan mu ya magsur-súru,
 maligpanán mu pe yin datu naádal mu.
- ²⁸ Ya nadakè a sistígu,
 ay paásan na ya kinalintag;

ay ya kinadakè,
ay árig kan-kanan na nadakè a tolay.

²⁹Id-idaggán daya marammáas
ya kapánis da,
daya ang-ang ya kasaplit da.

20 Pagbalinan na bási ya tolay
ka magbur-buranaw
se marangngabúkán.

Kinaang-ang
ya maginglaw.

²Nakapap-panansing
ya rungat naya ári;
árig na ya láyon nga magúngug.

Bílang magpattal
ya mamar-parrungat ki ári.

³Pàgan daya ang-ang
ya makisáwad;
ngamay umadayyu ki ríri
daya nadáyaw nga tolay.

⁴Ya tolay nga nasadut
ay akkan magarádu
oray ki pinaggarádu.

Ay túya áwan na ganiyan
nu aggagáni yin.

⁵Naunag ya lam-lammat na tolay;
ummán ki bubun nga adallam;
ngamay annung ilawán
na tolay nga nasírìb.

⁶Adu ya manguna nga mapiyár da,
ngamay nasulit ya makasmà
ka oray isa ngala kaggída.

⁷Nadalus ya kabiy-biyág
na tolay nga namáru;
Maganggam daya annánà na
nga sumúrut kaggína.

⁸Nu mangguwes ya ári,

- ay kapiyánan na tutu wala
nga sinnan ya kásu.
- ⁹Awan oray iinna
ya makekagi nga nadalus kurug
ya kunsinsiya na,
se áwan na ngin na bas-básul?
- ¹⁰Lùsawan ne APU
daya magusár
kadaya atán pakultit
nga ikkikílu se iggugukud.
- ¹¹Ay oray daya annánà
ay mepassingan
ya kinatutolay da
kadaya kuk-kuwaan da.
Makagi ta nu namáru da
se nadalus ya uray da.
- ¹²Niddán nitta ne APU
ka mata nga makasingan
se talínga nga makagina.
- ¹³Pumubri ka
nu pabegam ya matúdug.
Akkan ka maawanán
nu maggagat ka.
- ¹⁴Magrírí ya gumátang
ki ngína naya gatárgan na,
ngamay nu mawe yin,
ay pagkidáyaw na
ya laing na nga tumáwar
ki ginátang na.
- ¹⁵Napà-patag
ya kagiyán daya nalaing,
may daya balitù
se daya napatag nga ikkaarmat.
- ¹⁶Nu atán ya mangikari kikaw,
nga aggína ya magbáyad
ki utárgan na isa nga agtangeli,

- ay mangalà ka kadaya
 sannikuwa na,
 ta senu masigurádu mu,
 nga bayádan na.
- ¹⁷Mabalin nga namit ya makkán
 nga nálà mu ki kultit;
 ngamay nu metàmul mu win
 ay ummán ki ginat.
- ¹⁸Napiya ya pagbalinán
 naya palánu,
 nu manggìna ta
 ki napiya nga tul-tuldu.
- Túya nu makigubát ka,
 ay makisúru ka pikam nga munna.
- ¹⁹Awan sikretu
 nga akkan ipalmuyád
 na samemet;
 túya adayyuwám
 ya tolay nga nasamemet.
- ²⁰Daya mangirupat
 kadaya mannákam da,
 ay ummán ki dílag
 nga matay ki kagibattán
 ya tungpál da.
- ²¹Ya táwid nga nasápa nga nálà,
 ay akkan pà nang pagkapíyán
 ki kamuddiyánan.
- ²²Akkan ka bumálat.
 Ipiyár mu ngala ke APU;
 aggína ya makammu.
- ²³Kagúra tutu wala ne APU
 daya mangusár kadaya ikkikílu
 se iggugukud nga atán pakultit da.
- ²⁴E APU ya makakaammu
 ki pamorung ta ki biyág ta;
 ay áwan lugud tolay ya makaáwat

- ki kà-kàwaán naya biyág na.
- ²⁵ Akkan ka magbur-buranaw
nga magkari ki idde mu ke Dios;
ay akkan mu gáyam mabaal nga idde.
- ²⁶ Ammuwan naya nasírìb nga ári
nu iinda daya nadakè,
ay se nada tutu wala panísan;
ay akkan nada nga kalakkán.
- ²⁷ Ya kunsinsiya ta
ay árig dílag ne APU;
nga ittu ya mangipassingan kaggína
oray daya naunag pà nang
nga atán ki panúnut se uray tada.
- ²⁸ Mabayág ga magturáy
ya ári nga maramminya,
nalintag, se namáru.
- ²⁹ Ya pakedayáwan daya nabagu
ay ya bílag da;
ngamay ya sírib
daya nanákam min
ya pakedayáwan da.
- ³⁰ Ya báut, ay mippà na ya kinadakè,
ay se ya saplit ya makadalus
ki agpan-panúnut tada.
- 21** Itur-turung ne APU
ya panúnut na ári,
nga ummán ki angngiturung na ki awweg.
- ² Mabalín nga napiya
ya isissingan na tolay
kadaya ngámin na kuk-kuwaan na;
ngamay e APU ngala
ya makammu ki kurug panggáp na.
- ³ Napà-patag ke APU
ya angwa ta ki napiya se nalintag,
may iya dátun ta kaggína.
- ⁴ Ya panagpang-pangátu

- se agpas-pasindáyaw
ya mangitur-turung
kadaya maragbásul.
- ⁵Ya agpalánu daya nagagat
ya makapowad
ka adu kadaya kasapúlán da;
ngamay daya mabur-burung
kadaya kuwaan da
ay magkur-kúráng da.
- ⁶Ya bànáng
nga nálà ki panagbusid
ay ummán ki angap
nga makaru magaligsap,
se árig kàrung na pannakatay.
- ⁷Matay daya nadakè a tolay
gapu ki kinaranggás da
kampela ngin nin;
áta akkan da piyán kuwaan
ya nalintag.
- ⁸Nakíwal ya dálen
daya maragbásul;
ngamay napiya
ya kuk-kuwaan
daya namáru.
- ⁹Napi-piya ya mag-agyán
ki útun na balay,
may iya makikobung
ki naríri nga atáwa
nga babay.
- ¹⁰Pabeg mangwa ki nadakè
ya asikkuwaan daya maragbásul;
áwan pulus ya agkallà da
ki kasittolay da.
- ¹¹Nu mapánis ya marammáas,
ay sumírìb daya ang-ang.
Nu kagiyánam ya nasírìb,

- ay natù-turù a sumírib.
¹²Sikkaammu ya nalintag nga Dios
 kiya mà-màwa kadaya babalay
 daya nadakè nga tolay,
 ay se na panísan da.
¹³Ay nu akkan mu atangyaan
 ya akim-imallà daya napubri,
 ay áwan ya mangatanya kikaw
 nu ikaw win ya makim-imallà.
¹⁴Kuspan naya rungat na tolay
 ya rigálu nga nidde ki nasirù.
¹⁵Nu mepákat ya kinalintag,
 ay maganggam
 daya namáru.
 Ngamay magansing,
 daya nadakè.
¹⁶Ya tolay nga summiyási
 ki napiya nga panaglam-lammat,
 ay pannakatay ya tungpál na.
¹⁷Daya pabeg gan-gánas ngala
 ya piyán da, ay pumubri da.
 Akkan pe bumánang
 daya pabeg namit nga akakkanan
 se árà ya pà-pàgan da.
¹⁸Masápul mapánis daya nadakè,
 ta senu melísi daya namáru.
¹⁹Napì-piya ngala ngin
 ya magyán ki ir-ir-er,
 may ya makikobung
 ki narungat se naríri
 nga atáwa nga babay.
²⁰Daggáy ki balay daya nasírib
 daya masap-sápul da;
 ngamay daya umang-ang-ang,
 ay ibárabarang da ngala
 daya màluwán da.

- 21 Daya namáru se nindù,
ay adaddu ya panagbiyág da,
se rispitaran da tolai da.
- 22 Annung naya nasírib
nga rautan ya íli
daya narungat nga suldádu.
- Rabbaan na ya nalgida
nga aglingdán da,
nga pagtalga da.
- 23 Adayyu ka ki riribù
nu an-annadán mu
daya kag-kagiyan mu.
- 24 Ya tolai nga marammáas,
ay napangátu se nakidáyaw,
ay se napangas.
- 25 Keranúdán daya nasadut
daya kelugán da.
- Ta maddi da nga magubra.
- 26 Ittu la peyang lam-lamtan
naya nasadut ya gamgam-gáman na.
Ngamay nalagpat daya namáru
nga mangidde.
- 27 Lúsawan tutu wala ne Apu
ya dátun daya nadakè,
nangrúna nu nadakè
ya panggap da.
- 28 Akkan da kurugan
ya sistígu nga magbus-busid;
ngamay ipatag da
ya sistígu nga nalaiing manggìna.
- 29 Ya nadakè, ay magpiduman
se magpamaráng nga namáru;
ngamay ya namáru,
ay kapiyánan na panunútan
daya kuk-kuwaan na.
- 30 Oray nganna nga sírib,

se nganna nga laing
 se pannakaáwat na tolay,
 ay áwan da sur-surbi
 ki àráng ne APU.

³¹ Annung ta isagána
 daya kabalyu pára ki gubát,
 ngamay gayát kammin ke APU
 ya panangngábà.

22 Napì-piya ya nadáyaw nga ngágan,
 may ya kinabànáng;
 ay se napà-patag
 ya marispitár may daya silber se balitù.

² Daya nabànáng
 se daya napubri,
 ay sangapáda da
 nga pinarsuwa ne APU.

³ Masingan na nasírib
 ya umbet nga riribù,
 ay lisiyán na;
 ngamay ya ang-ang
 ay sabtan na,
 ay ittu ya pagrigátan na.

⁴ Ya supápà
 kiya managgansing ke APU
 se napakumbaba,
 ay kinabànáng, dáyaw,
 se adaddu nga biyág.

⁵ Atán daya palab-ug
 se narasi kiya dálen
 daya nadakè.

May daya naannád,
 ay adayyuwán da dayán.

⁶ Ipenám mu daya annána
 kiya kustu nga kabiy-biyág.
 Ay ittu win ya sur-surútan da
 panda ki aglálakay da.

- ⁷Iturayán da nabànáng
 daya napubri.
 Bátug asassu naya nagpaútáng
 ya umútáng kaggína.
- ⁸Daya mangwa ki akkan nalintag,
 ay magtungpál da ki nadakè;
 ay pumanda pe yin
 ya amal-pallà da kada duddúma.
- ⁹Kalakkán ne Dios daya naparon,
 ta ibíngay da daya napubri
 kadaya kanan da.
- ¹⁰Pataláwam ya marammáas,
 ay umawan pe ya sasáwad,
 se makusap pe ya ríri,
 se aggiininsultu.
- ¹¹Daya nadalus sa panaggur-uray,
 se namáru ki aggun-úni da,
 ay oray ya ári ay opun da.
- ¹²Tag-tagasinnán ne APU
 ya tolay nga mannakaáwat;
 ngamay dadàlan na
 ya palánu daya magbus-busid.
- ¹³Maddi lumawán ki balay
 ya nasadut nga tolay;
 Ta get patayan kanu láyon
 ki dálen.
- ¹⁴Arig palabbot ya aggun-úni
 naya nadakè a babay.
 Mepisù kiyán
 daya lùsawan ne APU.
- ¹⁵Gángay mangwa daya annána
 ka linullúku;
 ngamay ya báut
 ya mangisúru kaggída
 nga mangwa ka napiya.
- ¹⁶Kultítan mu mán

daya napubri
 ta senu bumànáng ka,
 onu iddán mu
 daya nabànáng,
 ay páda na ngala
 nga pumubri ka.

Daya Nainsiribán nga Makag-kagi

- ¹⁷Tu idi ya kagiyan na nasírib:
 Manggìna ka, se ginán mu
 daya kagiyan ku,
 se adálan mu
 daya itù-tùgud ku;
- ¹⁸ta maangammán ka
 nu dam-damdamman muda,
 se makagi muda kammin.
- ¹⁹Piyán ku nga magpiyár ka ke APU,
 ay túya isúru ku dedi kikaw kídì yin.
- ²⁰Tallu púlu nga makag-kagi
 ya nesúrát ku win pára kikaw,
 nga ittu daya magtuldu
 se mamasírib kikaw,
- ²¹se mangipakammu
 kiya kurug se ya kustu,
 ta senu nu mebon ka,
 ay ammu mu ya kurug se kustu,
 ay ittu dayán daya ikagi mu
 kiya nangibon kikaw.
- ²²Akkan mu gundawáyan
 daya napubri
 se akkan muda pal-palakkan
 ka korte.
- ²³Ata igdù ne APU da
 ki paglintaggán da;
 se dadàlan ne Apu

- ya biyág daya naggundáway kaggída.
²⁴ Akkan ka makikopun
 kadaya nalà-lapat makarungat,
 se nalà-lapat malùsaw.
²⁵ Ta get nu masur-suruwám
 ya gangay da,
 ay magbalin ka nga
 ummán kaggída.
²⁶ Akkan ka magkari
 nga ikaw ya makammu
 ki útáng na sabáli.
²⁷ Nu akkan mu mabayádan,
 ay get nu alà da
 oray pikam ya idda mu.
²⁸ Akkan mu ikalit
 ya nunna nga muhon
 nga nippáy datu apuapu nu.

- ²⁹ Sinnam kod daya tolay
 nga nalaing ki ubra da.
 Ari ya sir-sirbiyán da,
 nga akkan daya ur-úray
 nga tolay yala.

- 23** Nu naayabán ka
 nga mepangán
 ki isa nga agturáy,
 kapiyánam lam-lamtan
 nu inna ya kadungu mu.
² Nu náraw ka nga mangán,
 ay an-annungan mu wala.
³ Akkan mu agúman
 daya namit nga akakkanan
 naya agturáy,
 ta get tala nu
 til-tiliwan naka ngala.
⁴ Akkan ka makiránud

- nga magpabànáng.
 Maglam-lammat ka
 ta akkan mu kuwaan yán.
- ⁵Ta mabalin nga
 sisinnán mu kídì pikam,
 ay se mu la pagkilát
 nga umawan,
 nga ummán ka tumáyù a karabúngan.
- ⁶Akkan ka mepang-pangán
 kadaya natarin,
 se akkan mu kelugán
 daya akakkanan da;
- ⁷ta ittu dala sin-sinnan
 ya gastu da.
 “Ara mangán ka ngala” nán da,
 ngamay pangun-kuna da ngala.
- ⁸Iotam ya bittì nga kinnán mu;
 sáyang ngala datu kinag-kagi mu
 nga nammatag kaggína.
- ⁹Akkam ipagína ki isa nga ang-ang
 daya napiya nga kag-kagiyam,
 ta paásan na ngala
 dayán na kagiyam.
- ¹⁰Akkan mu ikalit ya napadán
 nga muhon na lusà,
 se akkan mu ipadidì ya lusà mu
 ki lusà daya ulíla,
- ¹¹ta mannakabalin
 ya mangig-igdù kaggída,
 ay aggína ya kalában mu.
- ¹²Ipas-pasnà mu ki uray mu
 ya tul-tuldu,
 se ginán mu
 dayán nga sur-súru.
- ¹³Akkan mu kengán
 nga disiplinán

- daya annánà mu;
 akkan da nga ipatay
 ya báut.
- ¹⁴Nu baúitan muda,
 ay mesalákan muda
 ki pakatayán da.
- ¹⁵Ugu, nu sumírìb ka
 ay maangammán nà pe.
- ¹⁶Maganggam mà
 nu magìna ku
 nga kustu
 daya kag-kagiyan mu.
- ¹⁷Akkan mu assilan
 daya maragbásul,
 nu di mu itul-túluy
 ngala ya angngipatag mu
 ke APU.
- ¹⁸Nu ummán kiyán ya kuwaan mu,
 ay minnanáma nga napiya
 ya masangwánan mu.
- ¹⁹Manggìna ka, ugu;
 magsírìb ka
 se kappiyánam nga lam-lamtan
 ya kabiya-biyág mu.
- ²⁰Akkan ka mebul-bulun
 kadaya maragging-inglaw
 onu kadaya napalotán ya araw ki karni.
- ²¹Ta pumubri daya maragging-inglaw
 se daya maglin-linát.
- Nìnis ya pagbádu da
 ta pabeg matúdug
 ya kuk-kuwaan da.
- ²²Ikurug mu nge ama mu
 nga makin-pútut kikaw;
 se akkan mu wa irupat
 ya ina mu nu bàbakat tin.

²³Ipas-pasnà mu ya angammu mu
 kadaya kinakurug, kinasírib,
 napiya nga sur-súru,
 se pannakaáwat.

Napatag dayán,
 túya akkan muda igsán.

²⁴Maganggam pànang
 ya ama naya namáru.
 Ya nasírib nga an-anà
 ay pagkidáyaw naya
 makin an-anà kaggína.

²⁵Paanggammam
 daya maganà kikaw;
 magpatag din
 ya nangianà kikaw.

²⁶Ugu, manggìna ka kiyà
 se sinnam ya kabiy-biyág ku;
 ay ittu ya taldan mu.

²⁷Arig adallam nga palabbot daya púta
 se daya nadakè a babbay.

²⁸Ummán ki tirung
 nga mangitanab
 kadaya ayuyútan na;
 ay gapu kaggína
 ay umaduadu
 daya lalláki
 nga manaládag.

²⁹Sinnan mu
 nu iinda nga tolay
 daya kal-allà,
 daya magpannakit,
 daya adu problema,
 daya naríri,
 se daya matal-talíngu

- nga áwan gapugapu.
 Sinnan mu nu iinda
 daya dag-daggáng nga mata.
- ³⁰ Aggída daya tolai
 nga malawagán
 nga maggiínum;
 pà-pàgan da
 daya nagbal-baláki
 nga kaláse na árà.
- ³¹ Akkan mu kelugán
 ya árà nga dag-daggáng,
 nga nalitáw sisinnán ki básu,
 se ummán ka namit talnan.
- ³² Kiya láwa na,
 ummán ka ka natugkaw
 na nadíta nga idaw.
- ³³ Pan-panda ngala
 daya mas-asingan mu,
 se atán da ngámin nadakè
 nga umbet ki panúnut mu,
 se pan-panda ngala
 daya bal-balítan mu.
- ³⁴ Ummán ka ka
 atán ki túlad bebay
 nga mepalupalun
 ki pagpakirmanán mu,
 se ummán ka ka
 atán ki untù na láyag
 na bapor nga meuya-uyág.
- ³⁵ Nán mu, “Sinúlung dà,
 may akkan nà natakitán;
 pinangkur dà
 may áwan ku la
 nga nàmud.
 Nu mimawátan nà
 ay maginum mà manin

ka mamissán.

24 Akkan mu assilan
 daya nadakè nga tolay,
 se akkan ka makikopun
 kaggída.

²Ta pabeg magranggás
 ya pan-panunútan da,
 se pabeg mangrribù
 ya kag-kagiyan da.

³Gapu ki sírib da tolay,
 mepasíkád da ya balay da;
 gapu ki laing da,
 màwa da nga nalgida.

⁴Gapu ki sírib da,
 ay napnu daya kuw-kuwartu da
 kadaya napatag se nagánas
 nga kuw-kuwa.

⁵Natù-turáy daya nasírib
 nga suldádu
 may daya nabílag ngala;
 makapabílag kurug ya kinasírib.

⁶Ta mangábà ta ngala ki gubát,
 gapu ki napiya nga pal-palánu
 se gapu kadaya adu wa magtuldu.

⁷Akkan maawátan daya ang-ang
 daya makag-kagi daya nasírib.

Magngangattam da ngala
 nu daya napatag nga bánag gin
 ya pagbàbànanan.

⁸Ya tolay nga nadakè peyang
 ya palánu na,
 ay magdin-dinnámag
 nga mangrribù.

⁹Básul ya magpalánu
 ka nadakè;

- ay lùsawan da tolay
ya marammáas.
- ¹⁰ Kurug nga nakapsut ka
nu maawanán ka ka namnáma
ki oras na pangrigrígat.
- ¹¹ Akkan ka min-induwán
nga mangilísi kadaya tolay
nga patayan da
oray áwan da nga bas-básul.
- ¹² Akkan mu nán nga,
“Akkan mi mà am-ammu,”
ta sikkaammu we Dios
nga magtag-tagasíngan kikaw
kiya atán ki panúnut mu;
supapáan na daya tolay
sigun kadaya kuk-kuwaan da.
- ¹³ Ugu, mangán ka
ka digu álig ta napiya;
namit ya magpat-pattà
nga gayát ki linága na.
- ¹⁴ Ummán pe kiyán;
napiya ya kinasírib ki biyág mu;
nu ittu masmà mu,
ay napiya ya masangwánan mu.
- ¹⁵ Akkan mu palanuwan
nga takáwan
ya namáru nga tolay
onu langkan ya balay na,
nga ummán kiya kuk-kuwaan
daya nadakè a tolay.
- ¹⁶ Ata oray nu mamin-pittu
nga mekálin daya namáru,
ay bumángun da kammin.
Ngamay nu daya nadakè
ya mekálin,

- ay ittu pe ya panda da ngin.
¹⁷ Akkan mu pagangammán
 ya kaparigátan daya kalíngam,
 se akkan ka magpatag
 nu medùláp da.
- ¹⁸ Ta nu masingan ne APU
 nga maganggam ka,
 ay malùsaw,
 ay se akkan na ngin itúluy
 ya ammánis na kaggída.
- ¹⁹ Akkan ka nga malídug
 gapu kadaya nadakè a tolay,
 se akkan mu assilan da;
- ²⁰ ta áwan masangwánan
 daya nadakè;
 se áwan da nga innanamán.
- ²¹ Ugu, ipatag mu nge APU
 se ya ári.
 Adayyuwán mu daya tolay
 nga magsúkir kaggída,
- ²² áta màtatán nala
 dayán nga tolay
 ki kaparigátan da.
- Akkan ta malammat
 nu wà ummán na nga rig-rígát
 ya kuwaan ne Dios se ya ári
 kaggída.

Daya duddúma pikam nga makag-kagi naya nasírib

- ²³ Ittu pe dedi
 daya makag-kagi daya nasírib:

Akkan napiya
 nga atán paneyán

- naya mangguwes.
- 24 Ya guwes nga akkan mamabásul
ki maragbásul,
ay lùsawan se kaguráan da tolay.
- 25 Ngamay daya guwes
nga mamánis
kadaya maragbásul,
ay pàgan da tolay da,
ay se pumiya
ya biy-biyág da.
- 26 Ya kurug ga sungbát,
ya mangipassingan
ki napiya nga agkopun.
- 27 Balinam pikam nga munna
daya ubra mu ki tálun mu,
se kala nga mangipasíkad
ka balay mu.
- 28 Akkan mu ur-uráyan
ya magsistígu
nga mamabásul
kadaya karúba mu,
ay se akkan ka nga
magbus-busid
panggap kaggída.
- 29 Akkan mu nán nga,
“Kuwaan ku pe kaggída
datu kinuw-kuwa da kiyà.”
Akkan mu nán nga, “Baltan kuda.”
- 30 Nanalen nà ki tálun
se kaubásan na nasadut
se ang-ang nga tolay.
- 31 Narìman da kadaya ras-rasi
se kad-kaddat.

- Narba ngámin pe
ya darupírip nga abut na.
- ³²Pinan-panúnut ku
tu nasingan ku,
ay tu idi ya naádal ku:
- ³³Matúdug ka pikam
ka bitti ala,
se magid-idda ka
ka makaru wala,
ay se magdal-dalikapkap ka
nga magimáng,
- ³⁴may màtatán ka ngala
ki rígat na biyág,
nga ummán ki kattatán mu
ki maragtákaw nu umbet,
se pagkilát mu wala
nga áwan da masap-sápul mu,
nga ummán ki kattatán mu
ki sikkaarmas
nga mangraut nga suldádu.

Dedi pikam daya kinag-kagi tu Solomon

- 25** Ay tu dedi pikam
daya kinagi tu Solomon,
nga inùnud se kinupiya
datu ù-upisiyál natu Hezekia
nga ári ka Juda.
- ²E Dios ya mapadayáwan
kadaya nelingad na kadàtada;
ngamay daya à-ári
ya mapadayáwan kadaya
ilaw-lawág da kadàtada.
- ³Akkan tada malammat
ya pan-panúnut daya à-ári,
ta nangátu da

- nga ummán ka lángit,
 se adallam da
 nga ummán ki taggad na lusà.
- ⁴Ay nu napabeg gin ya silber,
 ay annung kuwaan na maragbattál
 ka isa nga aruminta.
- ⁵Ay ummán pe, nu mapatálaw
 daya nadakè a magtù-tùgud kiya ári,
 ay magdin-dinnámag ki kinalintag
 ya angngituráy na.
- ⁶Akkan ka nga magpang-pangátu
 nu kasángu mu ya ári,
 ay se akkan mu ipádig ya baggi mu
 kadaya nangangátu wa tolay;
- ⁷ta napì-piya ya maayabán
 nga mepagtugaw kadaya nangátu,
 may iya mapatálaw ki tugaw da.
- ⁸Akkan ka mabur-burung
 nga magdarum;
 ta nu atán magsistígu
 nga ikaw ya nasábag,
 ay nágan kuwaan mu win
 nu meap-appat ka?
- ⁹Nu atán akkan nu nga
 pagkinnawátan
 se iya karúba mu,
 ay maglilinnawág kayu
 kam pe la ngin,
 ay se akkan mu ipalmuyád
 ya sikretu da duddúma.
- ¹⁰Ta get tala nu atán makagìna kikaw,
 ay se naka iap-appat,
 ay akkan mu màpoli yin ya dáyaw mu.
- ¹¹Ya úni nga mepàmu
 ki oras nga akasápul,

- ay ummán ki balitù
nga nepigkat ki silber.
- ¹²Napatag
nga ummán ki sangkilat
onu arítus nga balitù,
ya napiya nga tul-tuldu
kiya nalagpat manggìna.
- ¹³Maganásan ya apu
nga mangibon
kiya mapiyár nga bobonan na,
nga ummán kiya amit na
nasanáng nga danum
ki katakit na sínág
ki aggagáni.
- ¹⁴Arig ki angap se báli
nga áwan midde nga udán
ya tolay nga pagkidáyaw na
ya nekari na nga rigálu
nga akkan na kammala nga nidde.
- ¹⁵Nu atán ánus ta
se napiya ya aggun-úni ta,
ay mabalín ta maayúyut
ya agturáy
se mapagngalug ta
ya nakulnit nga uray
na isa nga tolay.
- ¹⁶Nu nakasmà ka ka álig,
annungan mu ya mangán ki digu na,
ta nu palotanán mu
ay madugdog ka.
- ¹⁷Akkan mu pabegan
ya maggagáyam ki karúbam,
ta nu molaw kikaw win,
ay lùsawan naka.
- ¹⁸Ya magsistígu ki busid
panggap ki karúba na,

- ay árig na kiya
 natadam nga ampiláng
 onu ippapangkur
 onu nasígád nga mayán bútog.
- ¹⁹Ya magpiyár ki tolay
 nga akkan mapiyár
 nu atán riribù mu,
 ay ummán ka pagngàngat ta
 ya ngípan na mawil-wilwel
 onu panalen ta
 ya napiltáng nga bingil.
- ²⁰Nu kansiyonán mu,
 ya tolay nga magpannakit,
 ay árig na ya làbuwán mu
 ki kasiyam na,
 onu siyaám ka lassam
 ya bigád na.
- ²¹Nu mabisin ya kalíngam,
 panganam,
 ay nu mawwaw,
 penumam.
- ²²Ta nu pakunám
 ay matay ki appat na;
 ummán mu ka
 pinatutunán ka birgáng;
 ay supapáan naka ne APU.
- ²³Ya báli nga magpagayát ka dáya,
 ay udán ya ilbet na;
 ay ummán pe,
 lùsaw ya idde naya manglib-libà.
- ²⁴Napi-piya ya mag-agyán
 ki útun na balay,
 may ya makikobung
 ki naríri nga atáwa
 nga babay.
- ²⁵Ya napiya nga dámag

nga maggayát ki adayyu nga íli,
ay árig na ya nasanáng
nga danum ki tolay
nga mawwaw.

²⁶Daya namáru nga tolay
nga tumulù kadaya nadakè,
ay árig da ya nalibag
nga gabbuwà,
se naragit nga bubun.

²⁷Akkan napiya
nu palotanán ta
ya mangán ka digu álig;
ay ummán pe
akkan napiya
ya magagum ta ki dáyaw.

²⁸Ya tolay nga akkan na madurayán
ya rungat na,
ay árig na ya íli
nga áwan darupírip nga abut
se nalà-lapat nga rautan
daya kalínga.

26 Naalás nga magudán ka yelo
ki agdagun na,
onu magannag ki aggagáni.

Ay ummán pe
naalás nga padayáwan
ya ang-ang.

²Akkan ka maan-anu
oray gedán daka
nu akkan mu rabbang.
Arig na ya makakay-káyab
nga ballit, onu sissiyodán
nga áwan pagdapúnán.

³Masápul nga saplítam ya kabalyu,
se siluwám ya bugung na asnu
ta senu meturung muda;

- ay ummán pe ya ang-ang,
 masápul baútam.
- ⁴Akkam sungbátan ka inang-ang
 ya ang-ang nga saludsud,
 ta mebaba ka
 nga ummán kitu nagsaludsud.
- ⁵Ngamay sungbátam daya ang-ang,
 ka metutup ki kinaang-ang da,
 ta nu akkan, ay get nán da nga nasírib da.
- ⁶Nu ang-ang ya ibon mu
 nga mangikagi ki dámag,
 ay ummán mu ka pinutad
 ya bingil mu,
 onu ininum mu ya problema mu.
- ⁷Ummán ki mekiwway
 nga bingil na isa nga pílay
 ya makag-kagi
 nga kagiyan na ang-ang.
- ⁸Ya ammadáyaw
 ki isa nga ang-ang,
 ay árig na ya batu
 nga nigpat ki isling.
- ⁹Ya makag-kagi
 nga kagiyan na isa nga ang-ang,
 ay ummán ki narasi nga pasanga,
 nga iwas-wasíwas na ninglaw.
- ¹⁰Ya toláy nga manangdán
 ka ang-ang onu toláy ngala
 nga madama lumíwán,
 ay ummán ki marammútug
 nga bumútug gala ki oray inna.
- ¹¹Ul-lissan kuwaan na ang-ang
 ya linullúku;
 ummán ki átu nga toliyan na nga kanan
 ya neota na.
- ¹²Atán lugud dala ya namnáma na ang-ang,

- may iya tolay nga nasírib ki pagpakirmanán na.
¹³Maddi lumawán ki balay
ya nasadut nga tolay.
Pambár na nga
atán láyon ki dálen.
¹⁴Ya nasadut,
ay magbal-baliwág gala
ki idda na,
nga ummán ki gitap,
nga maglig-ligut tala
ki bisagra.
¹⁵Nelulumlum min ki pinggán
ya íma naya nasadut,
may akkan na pikam mala
metàmul ya kanan na.
¹⁶Ipagarup na nasadut
nga nasì-sírib may
daya pittu nga lalláki
nga napiya
ya panagsung-sungbát da.
¹⁷Ya makibiy-biyáng
ki sasáwad da duddúma,
ay meárig ki tolay
nga mangkam
ki talínga na átu
nga atán lumíwán nala.
¹⁸⁻¹⁹Ya mangultit
ki kasittolay na
ay se na la nán nga,
“Kisorù la tun a,”
ay árig na ya allut
nga ur-uráyan na
ya mangibútug ki bútag.
²⁰Matay ya apuy
nu mammin nin
ya dungsu na;

- ay ummán pe
 makusap ya agsasáwad
 nu áwan ya magsam-samemet.
- ²¹ Pagàngan na úging ya birgáng;
 pagàngan pe na káyu ya apuy;
 ummán pe nga ya naríri nga tolay,
 aggína panggayatán na sasáwad.
- ²² Ummán ka namit
 nga akakkanan
 daya kag-kagiyan
 naya nasamemet;
 nanámat da nga talnan.
- ²³ Ya napiya nga aggun-úni
 nga mangilingad ki nadakè
 nga panúnut,
 ay árig na ya nasilang nga dígut
 na gúsi nga nàwa ki lusà ala.
- ²⁴ Isirù da tolay ya lùsaw da
 ki napiya nga aggun-úni da;
 ngamay mangialílaw
 ya atán ki lammat da.
- ²⁵ Akkam kurugan
 oray napiya ya aggun-úni na,
 ta adu ya nadakè
 nga ilingalingad na.
- ²⁶ Mabalín nga mesirù na
 ya rungat na ki agpamaráng na,
 may mepassingan kammala
 kiya nadakè a kuk-kuwaan na.
- ²⁷ Daya magabbut ka palabbot
 ay aggída kammin
 ya mirbut ki palabbot da.
 Daya mangipulin ka batu
 aggída kammin
 ya mapulinán.
- ²⁸ Ya magbus-busid,

ay kalùsawan na
 daya pagbus-busidán na.
 Ya mangas-kasaba,
 ay dadàlan na daya duddúma.

27 Akkan mu pagkidáyaw
 ya kuwaan mu kaláwa,
 ta akkan mu ammu
 ya màwa manggayát kídi
 panda kaláwa.

²Akkam padayáwan
 ya bag-baggi mu
 kam pe la ngin.

Bay-ám nga sabáli tolay
 onu agtangeli
 ya mamadáyaw kikaw.

³Nadammát daya batu se ginat;
 ngamay nadà-dammát
 ya riribù a kuwaan na ang-ang.

⁴Naranggás se narawat
 ya makarungat,
 may natù-turù
 ya mangabugu.

⁵Napì-piya nga kagiyánan mu
 ya isa nga tolay ki àráng na,
 may iya akkam ipak-pakammu
 ya aminyám kaggína.

⁶Napì-piya ya pasàtán naka ya opun mu,
 may ya ummàán naka ya kalíngam.

⁷Kaddiyán na nabtug
 oray ya digu álig;
 ngamay nadangir
 ya pangramanán na
 nabisin ki oray napet.

⁸Ya tolay nga adayyu
 ki balay na,
 ay ummán ki an-anù

- nga adayyu ki sùbut na.
- ⁹Makapaanggam ya talibangug
se ya aláb na insensu;
ngamay nagà-gánas ya tuldu
na opun.
- ¹⁰Akkan mu igsán ya opun mu
onu opun na ama mu;
Akkan ka mawe ki wagi mu
nu atán pakarigátan mu.
Masengán naka lugud dala ya karúba mu
may ya wagi mu nga atán ki adayyu.
- ¹¹Ugu, maganggam mà
nu magsírìb ka.
Masungbátan ku pe
daya mamad-padakè kiyà.
- ¹²Nu masingan na nasírìb
ya problema, ay lisiyán na.
Ngamay ya umang-ang-ang
ay sabant na, ay ittu pe yin
ya pagrigátan na.
- ¹³Alà mu ya bádu nga salda
na isa tolay pára ki útáng na tolay
nga akkan na am-ammu,
ay oray pe ya salda
pára ki útáng na agtangeli.
- ¹⁴Napì-piya ngala nga gedám ya karúbam
may iya ilukág mu ki pag-pagmakát
ya kabláaw mu kaggína.
- ¹⁵Ya naríri nga atáwa nga babay,
ay ummán ki tumúdu nga bubung
ki akokodán na.
- ¹⁶Nu idurayán mu,
ay ummán mu ka gapútan ya báli
onu ummán ka ka
mangikkam ka panda ngala,
nga siddidenu ya ímam.

- ¹⁷Nu mapaanna
 nga maset na balayyáng
 ya páda na nga balayyáng,
 ay ummán pe,
 makasur-súru ya tolay
 ki páda na nga tolay.
- ¹⁸Ya magtagasíngan
 ki káyu wa gígus,
 ay minnanáma
 nga mangán ki búnga na.
 Mapadayáwan ya asassu
 nga kapiyánan na
 ya magsirbi ki apu na.
- ¹⁹Ipaláng na danum
 ya murang mu;
 ay ummán pe
 mammuwán mu
 ya katutolay mu
 ki kinatutolay na sabáli.
- ²⁰Awan kapnu naya giyán daya natay;
 ay ummán pe áwan kapnà na tolay
 kadaya kelugán na.
- ²¹Masingan ya kinapabeg
 naya silber se balitù
 nu melúnág da;
 ay ummán pe
 mammuwán ya kinatutolay
 na isa nga tolay ki kuwaan na
 nu padayáwan da duddúma.
- ²²Oray mán nu itangabáyum
 ya ang-ang ki trígo,
 ay akkan mippà
 ya kinaang-ang na.
- ²³Ammuwan mu pànanang
 ya kapà-pàyanán daya karnerum,
 se sin-sinnam daya bákam;

- ²⁴ta akkan nga magnanáyun
ka áwan panda ya kinabànáng;
ay ummán pe ya kinaturáy.
- ²⁵Nu mabalin masípát daya kaddat,
se da la nga maurnung
nga màwa ka dagámi,
ay magtutúbu pe yin
daya sumarunu.
- ²⁶Makàwa ka ngin ka bádum
nga nàwa ki dùdut
daya karneru mu.
- Makagátang ka pe yin
ka lusà ki paglakúwám
kada kalding mu.
- ²⁷Adu pe ya gattà daya kalding mu
nga gátas nu nga tangabalay,
se daya babbay nga asassu mu.

- 28** Managtág nga magtálaw
ya nadakè a tolay
oray áwan ya magappal kaggína;
ngamay daya namáru
ay natalgad dala
nga ummán ki láyon.
- ²Nu magribilde daya tolay
ki isa nga nasiyon,
ay adu daya mangiapu kaggída;
ngamay nu nasírib
ya apu na isa nga nasiyon,
ay magnanáyun ya kinatalgad da.
- ³Ya apu nga mamal-pallà
kadaya napubri,
ay árig na ya naggat nga udán
nga manadál kadaya mul-múla.
- ⁴Daya maddi mangikurug kiya lintag,
ay aggída ya mamatag
kadaya nadakè nga tolay;

ngamay daya manangikurug
ki lintag ay kaguráan dada.

⁵Akkan maaw-awátan
daya nadakè ya kinalintag,
ngamay daya mangikur-kurug ke APU
ay maawátan da tutu wala.

⁶Napì-piya ya napubri
nga nadalus ya panagbiy-biyág na,
may ya nabànáng nga nadakè
ya panagbiy-biyág na.

⁷Nasírib nga annánà
daya managtungpál ki lintag;
ngamay daya mebul-bulun
kadaya áwan sur-surbi nga tolay,
ay iap-appat da
daya mannákam da.

⁸Nu magpabànáng ya tolay
ki napalotán nga agpaábang na ki pirà na,
ay mawe ki sabáli nga tolay
nga nakallà kadaya napubri
tu naùnud na nga bànáng na.

⁹Ya karárag na tolay
nga akkan mangikur-kurug
ki lintag, ay lùsawan ne Dios.

¹⁰Daya mangialílaw
kadaya namáru nga tolay
nga mangwa ka nadakè,
ay aggída kammin
ya árig mirbut ki palabbot
nga kinuwa da.

Ngamay napiya
ya mengáni kadaya namáru.

¹¹Ipagarup daya nabànáng
nga nasírib da,
ngamay ya nasírib nga napubri,

- ay ammu na ya kurug kinatutolay da.
- ¹²Nu namáru ya magturáy,
ay magpatag daya umlí;
ngamay magsirù da
nu nadakè ya magturáy.
- ¹³Awan ipippiya naya biyág
na maddi mamigbig
kada bas-básul na;
ngamay kalakkán ne Dios
ya mangipudnu se maglikud
kadaya bas-básul na.
- ¹⁴Maganggam ya tolay nga
managgansing ke Apu;
ngamay panagrígát ya magun-ud
naya nasúkir nga panaggur-uray.
- ¹⁵Ya nadakè nga apu,
ay árig na ya magúngug ga láyon
onu ber nga dumarup kadaya napubri.
- ¹⁶Naranggás ya magturáy
nga akkan makaaw-áwat;
ngamay adaddu ya biyág
naya mangalùsaw ki kinultit.
- ¹⁷Bay-án nu ya tolay
nga pummatay
nga magsir-sirù panda
ki katay na.
Akkan nu wa sengán.
- ¹⁸Awan kapàyanán
daya nadalus sa kabiy-biyág;
ngamay màtatán na magrígát
daya magbiy-biyág ki nadakè.
- ¹⁹Daggáy ya kanan na
nagagat nga magtálun;
ngamay ya tolay
nga áwan sur-surbi
daya kuk-kuwaan na,

- ay pumubri tutu wala.
- ²⁰ Adu ya pagkallà nga midde
kadaya mapiyár nga tolay;
ngamay daya maburung nga bumànáng,
ay kurug gala nga mapánis da.
- ²¹ Akkan napiya ya mamagdudúma,
ngamay atán da ya magbásul
gapu ki pasùsù oray bì-bitì ala.
- ²² Maburung bumànáng ya naágum.
Akkan na ngala am-ammu
nga napubri ya padàngan na.
- ²³ Mapatag kammin nu kuwa
ya tolay nga magallang
ki sabáli tolay,
may iya tolay nga napiya ya kagiyan
ki oray akkan kammala rumbang.
- ²⁴ Ya manguna nga akkan básul
ya magtákaw kadaya mannákam na,
ay áwan na dúma kadaya tirung.
- ²⁵ Riribù ya idde naya kinaágum,
ngamay napiya nga biy-biyág
ya magun-ud naya
magpiyár ke APU.
- ²⁶ Ang-ang daya magpiyár
ki kinalaing da kampela ngin;
ngamay natalgad daya sumúrut
kiya sur-súru daya nasírib.
- ²⁷ Akkan magkúráng
ya nalagpat mangidde
kadaya napubri;
ngamay adu ya mangag-kagi
kiya maddi mangatangya kaggída.
- ²⁸ Nu nadakè ya magturáy,
ay magsisirù daya tolay.
ngamay nu mippà,
ay daya namáru ya sumukát.

- 29** Ya nasansán matulduwán
 may nasúkir kammala,
 ay umbet ya kadadál na,
 nga áwan na ngin na ipippiya.
- ²Nu namáru daya magturáy,
 ay maganggam da tolay.
 Ngamay magpannakit da
 nu daya nadakè ya magturáy.
- ³Ya an-anà nga kinasírib ya pàgan na,
 ay paanggamman na daya mannákan na.
 ngamay ya mangatangya kadaya púta,
 ay ippà na ngala ya pirà na.
- ⁴Nu nalintag ya ári,
 ay bumílag daya umíli;
 ngamay nu pabeg pirà ala
 ya gangam-gáman na,
 ay dadàlan na ya íli na.
- ⁵Nu pìduman mu pàgan
 ya kasittolay mu, ay
 bíláng nga til-tiliwan mu.
- ⁶Matiliw daya nadakè a tolay
 kadaya bas-básul da;
 ngamay makang-anggam
 se makapatapatag
 daya namáru.
- ⁷Ammu naya namáru nga tolay
 ya kalintaggán da napubri;
 ngamay akkan maawátan
 daya nadakè nga tolay dayán.
- ⁸Daya marammáas
 ya mangigayát ki riribù ki íli;
 ngamay daya nasírib
 ya mamakusap kiyán.
- ⁹Nu idarum na nasírib
 ya isa nga ang-ang,
 ay pabeg gala mamáas

- se makipal-palagmán
ya kuwaan na ang-ang;
se áwan na pagbal-balínán.
- ¹⁰Lùsawan daya pumappatay
daya namáru nga tolay,
ay se asippatayan dada.
- ¹¹Ibùra na ang-ang
ya ngámin rungat na;
ngamay daya nasírib
ay megapútán da
ya uray da.
- ¹²Nu kurugan na agturáy
ya binnusid nga magina na,
ay magbalin ka magbus-busid
daya ù-upisiyál na.
- ¹³Atán pagpadáan na napubri
se ya mamal-pallà kaggína:
nagpáda da
nga niddán ne APU ka mata.
- ¹⁴Nu nalintag ya angguwes na ári kadaya napubri,
ay mabayág ya panagturáy na.
- ¹⁵Sumírib ya an-anà
nu matul-tulduwán
se madisiplína;
ngamay nu mabay-bay-án nala,
ay iap-appat na ya ina na.
- ¹⁶Nu daya nadakè ya magturáy,
ay umadu daya nadakè
nga mà-màwa.
- Ngamay masingan
daya namáru ya kippà da.
- ¹⁷Disiplináan mu ya an-anà mu
ta senu áwan mu wa paglídug;
ay se paanggamman naka pe.
- ¹⁸Nu akkan nga e Dios
ya mangiturung

- ki isa nga nasiyon,
ay áwan urnus da umlí.
Ngamay maganggam
daya sumur-súrut
kadaya lin-lintag ne Dios.
- ¹⁹Akkan madisiplína
daya asassu ki úni ngala,
áta oray mán nu naawátan da,
ay akkan da nga mangikur-kurug.
- ²⁰Ab-abay ya namnáma na ang-ang,
may ya tolay nga magbur-buranaw.
- ²¹Nu idde mu ngámin
ya piyán na asassu mu
manggayát ki kabittì na,
ay umbet ya algaw
nga takkilan na daya kuw-kuwa mu.
- ²²Panggayatán na ríri
ya tolay ya nalà-lapat malùsaw,
se adu ya pakabasúlán
naya makà-kàrunгат.
- ²³Ya panagpang-pangátu na tolay,
ay ittu kammin ya mangibaba kaggína;
ngamay marispitár ya tolay,
nga napakumbaba.
- ²⁴Bílang nga lùsawan na
ya baggi na kampela ngin nin
ya mebul-bulun ki magtak-tákaw.
Oray sinipataán na
nga ikagi na ya kurug,
ay akkan na nga makagi.
- ²⁵Ya aggansing mu
kadaya pádam nga tolay
ya pakatiliwán mu;
ngamay áwan mu kapà-pàyanán
nu magpiyár ka ke APU.
- ²⁶Adu daya maminya

nga makiseng kiya magturáy,
 ngamay e APU ngala
 ya makidde ki kalintaggán na tolay.
²⁷Kalúsawan daya namáru
 daya nadakè nga tolay,
 ngamay kalúsawan pe daya nadakè daya namáru.

Daya kinag-kagi tu Agur

30 Ay tu dedi daya kinagi tu Agur
 nga an-anà tu Jake:
 Nán na tolay, “Adayyu nge Dios kiyà,
 adayyu nge Dios kiyà,
 ay nakal-allà à.
²Gapu ki kinaang-ang ku,
 ay akkan nà mekari
 nga mengágan ka tolay;
 ya panúnut ku
 ay akkan panúnut tolay.
³Akkan ku nasur-súru
 ya kinasírib tolay;
 se áwan ku ammu
 mepanggap ke Dios.
⁴Atán agpà in ta,
 ya nawe ka lángit
 se la nagulli kammin?
 Atán agpà in ta, ya tolay nga
 nangákup ki bal-báli?
 Atán agpà in ta
 ya namugsong ka danum?
 Inna agpà ta ya nangippáy
 ki namandanán
 naya kalawagán?
 Ammum nu iinna?
 Inna ya ngágan na?
 se inna daya annánà?

⁵Kurug ngámin
 daya kagiyán ne Dios.
 Arig na ya kalátátag
 kadaya ngámin
 nga makigdù kaggína.

⁶Akkan mu amúngán
 daya kinag-kagi na,
 ta get nu lùsawan naka,
 ay se ipakammu na
 nga magbus-busid ka.

Daya duddúma pikam nga makag-kagi

- ⁷Atán duwa nga bánag
 nga agngan ku kikaw, O Dios,
 sakbay nga matay yà:
- ⁸akkan mu mán ipalúbus
 nga magbusid dà,
 se akkan mu kuma ipalúbus
 nga pumubri onu bumánáng ngà.
 Yán nala an-annung na
 nga kanan ku ya idde mu kiyà.
- ⁹Ta get nu bumánáng ngà,
 ay ituláyaw taka nga APU,
 onu get magtákwaw wà
 nu napubri yà;
 ay iap-appat taka nga Dios ku.
- ¹⁰Akkan mu pad-padásán
 ya asassu ki apu na,
 ta get nu gedán naka
 ay mapánis ka.
- ¹¹Atán daya toláy
 nga magged kadaya ama da,
 se áwan da pulus ammatag
 kadaya ina da.
- ¹²Atán daya toláy nga manguna

nga nadalus ya biyág da,
 ngamay ya kinur-korugán na,
 ay sirraragit da.

¹³Atán daya tolai
 nga napangátu nga tutu,
 nangátu da may daya duddúma
 ki pagpakirmanán da.

¹⁴Atán daya tolai nga naranggás
 nga mangul-kultit
 se mamal-pallà kadaya napubri.
 Piyán da nu umawan nin
 daya napubri kídi kalawagán.

¹⁵Ya alimta, ay nagan-anà
 ka duwa nga babay.
 Sissa ya isangit da,
 “Iddán nà! Iddán nà!” nán da.

Atán tallu nga
 akkan pulus mapnà;
 appat da nga
 akkan makammu mangagi ka,
 “Annung na ngin:”

¹⁶ya giyán daya natay nga babbay
 nga áwan an-anà,
 ya natikágan nga lusà
 nga makasápul ka udán,
 se ya apuy nga
 akkan na ammu kagiyan ya,
 “Annung na ngin.”

¹⁷Ya mamáas ki ama na
 se mangirupat ki ina na,
 ay rabbang na nga
 kanan daya bukkaw
 se simtuan daya gayáng
 daya mata na nu matay.

¹⁸Atán tallu nga
 nakas-kasdáaw kiyà,

se atán appát nga
akkan ku maawátan:

¹⁹ya gangay naya karabúngan
nga magtay-táyù ka ngúdu,
ya annalen naya idaw ki batu,
ya aglattát na bapor
ki kadalmán na bebay,
se ya agpinninya na
isa nga bag-bagu
se ya babbalásang.

²⁰Ay ummán kídi
ya kuk-kuwaan na isa nga
makidal-daládag:
meallay ki akkan na nga atáwa,
se la magdidígut,
ay se na nán,
“Awan ku mà kinuwa
nga nadakè a,” nán na.

²¹Atán da tallu nga
ikansingán na kalawagán;
atán appát nga
akkan na meturdán:

²²ya asassu nga
magbalin ka ári,
ya ang-ang nga
daggáy ki makkán,

²³ya lùsawan da nga babay
nga makasmà ki atáwa na,
se ya asassu nga babay
nga sumukát ki apu na.

²⁴Atán appát nga bibittì
nga atán kídi kalawagán,
may nasírib da tutu wala:

²⁵Daya kutun: nakapsut da,
may magùnud da ka kanan da
ki agdagun na.

- ²⁶Daya alsádu nga rábit:
nakapsut da may magbalay da
kadaya tappáng.
- ²⁷Daya dúdun: áwan da ári
may naurnás ya panagbubúlun da.
- ²⁸Daya alipáp: annung ta nga tàman da,
may atán da kadaya palásiyu da à-ári.
- ²⁹Atán tallu nga
nadaag ya agdal-dalen da;
ò, atán da appát
nga napiya ya agpà-pàyát:
- ³⁰ya láyon nga karung-rungtán
kadaya ngámin alsádu nga animál
se pulus nga áwan na nga ikansing;
- ³¹ya mameger nga kawítán,
ya toru wa kalding,
se ya ári nga manginunna
kadaya suldádu na.
- ³²Nu umang-ang-ang ka
nga magpas-pasindáyaw,
se magpal-palánu ka ka nadakè,
ay kuspan mu yanin.
- ³³Nu kírukírum ya gátas,
ay mapaltuwád mu ya tsis,
se nu sulúngam
ya igung na isa nga tolay
ay lumtuwád ya dága;
ummán pe, nu ipar-parut mu
ya tolay nga nakarungat,
ay ríri ya mapaltuwád mu.

Ya tuldu ki isa nga ári

31 Ay tu dedi daya kinag-kagi
ne Ari Lemuel nga netù-tùgud
natu ina na kaggína.

- ²Ugu, nga an-anà ku.
 Ikaw nga sungbát
 daya kar-karárag ku.
 Tu idi ya kagiyan ku kikaw.
- ³Akkan mu ibárabárang
 ya bílag se pirà mu
 kadaya babbay;
 adu win ya dinadál da nga à-ári.
- ⁴Lemuel, akkan rumbang
 kada à-ári ya uminum ka básì,
 onu maminya kadaya árà.
- ⁵Ta nu ninglaw da,
 ay get maligpanán da ngin
 daya lin-lintag,
 ay mabay-án da ngin
 ya kalintaggán daya napubri.
- ⁶Ya árà
 ay pára kadaya marig-rigátan,
 se kadaya naawanán
 ka namnáma.
- ⁷Bay-ám da nga maginum
 ta senu maligpanán da
 ya kinapubri da,
 se ya agrígát da.
- ⁸Ngamay nu ikaw,
 ikaw ya mangiúni
 kadaya akkan makabaal
 magúni kampela ngin nin,
 se ikalintaggán mu daya nakal-allà.
- ⁹Mangguwes ka ka nalintag.
 Ikalintaggán mu daya napubri
 se daya nakal-allà.

Ya áwan pagkur-kurárgan na atáwa nga babay

- ¹⁰Nasulit sapúlan ya namáru

- nga atáwa nga babay.
 Napà-patag nga adayyu
 may daya perlas.
- ¹¹ Piyáran tutu wala
 na atáwa na,
 ay se akkan tutu wala pe
 nga magkúráng.
- ¹² Ki kasibbiyág na,
 ay pabeg pagpíyán na atáwa na
 daya kuwaan na,
 akkan daya pagdásán na.
- ¹³ Nagagat magsápul
 ka dùdut karneru
 se dilána nga aballan na.
- ¹⁴ Iltuwád na daya makkán nga
 negayát na ka adayyu;
 ummán ki bapor daya maglà-láku.
- ¹⁵ Nasápa tutu wala
 nu gumniya nga mangisagána
 ka kanan da akkobung na;
 ay se na kagiyan kadaya babbay
 nga asassu na daya masápul kuwaan da.
- ¹⁶ Kapiyánan na nga
 sinnan ya lusà
 se na la gatángan,
 ay se na pamulán ka úbás.
 Panangdán na ya pirà a
 naùnud na.
- ¹⁷ Naánus nga magubra;
 nabilag se nagagat.
- ¹⁸ Ammu na nu napiya
 ya nigusiyu na;
 ay oray ki gabi
 ay atán na magubra.
- ¹⁹ Aggína ya mangwa ki binola
 nga kuwaan na ka bádu na.

- 20 Naparon mangidde kadaya napubri
se kadaya nakal-allà.
- 21 Awan na paglídug
kadaya akkobung na
oray nu ki kasiyam na tutu wala,
ta atán nàrag nga daggáng nga bádu da
nga kinuwaán na.
- 22 Mangwa ka annáp daya idda na,
se napiya nga dilána nga
daggáng daya bádu na.
- 23 Magdin-dinnámag ya làlakay na,
nga isa kadaya nangátu ki íli da.
- 24 Mangwa kadaya dilána
nga bádu se bagákat
se na ngala iláku
kadaya maggà-gátang.
- 25 Natalgad se nadáyaw
kadaya tolay,
ay se áwan na paglídug
ki masangwánan.
- 26 Nasírìb se nindù nu magúni.
- 27 Sin-sinnan peyang
daya kasapúlán ki balay na,
ay se áwan na sínang nga magubra.
- 28 Ipassingan daya annánà na
ya ammatag da kaggína;
ay ummán pe ya atáwa na,
dayáwan na,
- 29 nga nán na kaggína,
“Adu daya namáru nga attáwa,
ngamay inábà muda ngámin.”
- 30 Makà-alíláw se áwan surbi naya kinapiya,
ngamay rabbang na dayáwan
ya babay nga managgansing
ke APU.
- 31 Rabbang na nga marispitár

ya babay nga ummán kiyán,
se mapadayáwan din
gapu kadaya kuk-kuwaan na.